

ANNIE BESANT - UVOD V JOGO

UVOD V JOGO

ANNIE BESANT



teozofija v sloveniji

Annie Besant

UVOD V JOGO

Naslov izvirnika: An introduction to yoga

Izvirnik izdal: The Theosophical Publishing House, 1908

Druga elektronska izdaja

Prevod, prelom in izdal: Anton Rozman

Slika na naslovnici: Raffaello Sanzio - Sv. Mihael - © Wikimedia Commons

Leto izdaje: Ljubljana, 2022

Publikacija je brezplačna

Avtorske pravice: © Teozofija v Sloveniji 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID: 102157059

ISBN: 978-961-6561-33-4 (PDF)

UVOD V JOGO

ANNIE BESANT



teozofija v sloveniji

Vsebina	Stran
<i>Predgovor</i>	5
<i>1. predavanje - Narava joge</i>	6
<i>2. predavanje - Šole mišljenja</i>	30
<i>3. predavanje - Joga kot znanost</i>	47
<i>4. predavanje - Joga kot praksa</i>	64

Predgovor

Ta kratek oris joge, ki vsebuje štiri predavanja, ki sem jih imela decembra leta 1907 v Benaresu ob 32. obletnici Teozofskega društva, je namenjen pripravi študenta, ki bi jo želel prakticirati, na njegovo razumevanje Patandžalijevih *Suter*, najbolj pomembne razprave o jogi. S sodelavcem, prijateljem Bhagavan Dasom, imava pri roki prevod teh *Suter* z Vyasovim komentarjem in nadaljnji komentar in osvetlitev, ki sta zapisana v luči teozofije. Zato bodo ta predavanja služila temu, da običajnemu bralcu omogočijo neko predstavo o znanosti vseh znanosti ter morda nekatere pritegnila k nje nadaljnjemu preučevanju.

Annie Besant

1. predavanje

Narava joge

V prvem predavanju si bomo skušali pridobiti splošno predstavo o predmetu joge, poiskati njeno mesto v naravi, njen lasten značaj in njen cilj v človeški evoluciji.

Pomen veselja

Najprej se ozrimo na svet okoli nas in se vprašajmo, kaj pomeni zgodovina sveta. Ko prebiramo zgodovino, kaj nam ta pravi? Zdi se kot gibljivo obzorje ljudstev in dogodkov, vendar pa je dejansko le ples senc; ljudje so sence, ne pa realnosti, kralji in državniki, ministri in armade; in dogodki, spopadi in revolucije, nastajanje in izginjanje držav, so predvsem ples senc. Celó, če skuša zgodovinar prodreti globlje, če preučuje ekonomske pogoje, družbene ureditve, težnje tokov mišljenja, se znajde sredi senc, utvarnih senc, ki jih ustvarjajo nevidne realnosti. Ta svet je poln utvarnih oblik, in vrednosti so vse napačne, vsa razmerja porušena. Stvari, ki jih ima človek sveta za vredne, mora duhovni človek zavreči kot ničvredne. Diamanti sveta, ki se bleščijo in svetijo v žarkih zunanjega sonca, so za človeka znanja le delci razbitega kozarca. Kraljeva krona, imperatorjevo žezlo, zmagoslavje zemeljske

moči, so manj kot nič za človeka, ki je ujel en sam preblisk o veličini Jaza. Kaj je torej potem realno? Kaj je resnično vredno? Naš odgovor se bo precej razlikoval od odgovora človeka sveta.

“Vesolje obstaja zaradi Jaza.” Veliki arhitekt ne načrtuje in gradi svojih svetov zaradi tega, kar lahko nudi zunanji svet, zaradi nadzora nad predmeti želje, zaradi lepote ali ugodja. On jih je napolnil z lepimi stvarmi, s stvarmi, ki nudijo ugodje. Veliki obok na nebu, gore z zasneženimi vrhovi, mehke zelene doline z dišečimi cvetovi, oceani s svojimi širnimi globinami, površino, ki je sedaj mirna kot jezero, sedaj razburkana v jezi, vse te stvari obstajajo, ne zaradi njih samih, ampak zaradi vrednosti Jaza. Ne zaradi njih samih, ker same po sebi niso nič, ampak zato, da bi lahko služile namenu Jaza in omogočale njegova objavljanja.

Svet, z vso svojo lepoto, svojo srečo in trpljenjem, svojimi radostmi in bolečinami, je načrtovan z največjo duhovitostjo zato, da bi se lahko v objavljanju izrazile moči Jaza. Najmanjši drobec praha, najmogočnejši deva nebeških področjih, skrita gorska cvetica, sijoča zvezda nad nami - vse to obstaja zato, da bi lahko delci enega Jaza, utelešeni v brezštevilnih oblikah, uresničili svojo lastno istovetnost in objavili moči Jaza preko materije, ki jih ovija.

V najnižjem prahu in najvišjem devi obstaja le en Jaz. Vse te Jivatme, vsi ti živi duhovi, so “Mamamsaha,” moj delec, “delec mojega Jaza,” pravi Šri Krišna. Zaradi njih obstaja vesolje; zaradi njih sije sonce, se valijo valovi, pihajo vetrovi in pada dež; zato da bi Jaz lahko spoznal samega sebe kot objavljeno materijo, kot utelešeno v vesolju.

Razvoj zavesti

Ena od najbolj globokih in pomembnih idej, ki jih tako radodarno širi naokoli teozofija, je tudi ta, da se v večjih ali manjših ciklih vedno znova in znova ponavlja ista mera, isto zaporedje dogodkov. Če razumete en cikel, potem razumete celoto. Isti zakoni, ki določajo izgradnjo sončnega sistema, določajo tudi izgradnjo človeka. Zakoni, s katerimi Jaz razvija svoje moči

v vesolju, od ognjene meglice do Logosa, so tudi zakoni zavesti, ki se ponavljajo v vesolju človeka. Če jih razumete v prvem, jih lahko razumete tudi v drugem. Dojemite jih v majhnem in razodelo se vam bo večje. Dojemite jih v večjem, pa vam bo postalo razumljivo manjše.

Veliki razvoj od kamna do Boga se odvija preko milijonov let, preko eonov časa. Toda dolg razvoj, ki se odvija v vesolju, se v krajšem časovnem ciklu odvija v mejah človeštva. In ta cikel je tako kratek, da se zdi nič v primerjavi z daljšim. V še krajšem ciklu se odvija podoben razvoj v posamezniku, hitro, bežno, z vso silo njegove preteklosti za njim. Te sile, ki se objavljajo in razkrivajo v evoluciji, so v svoji moči zbirne. Utelesene v kamnu, v mineralnem svetu, rastejo in izražajo le malo sile ter v mineralnem svetu dovršijo svoj razvoj. Nato postanejo za mineral premočne in silijo naprej v rastlinski svet. Tu razvijejo vse več in več svoje božanskosti, dokler ne postanejo preveč mogočne za rastlino in postanejo žival.

Z notranjim širjenjem in pridobivanjem izkušenj od živali nato presežejo meje živali in se pojavijo kot človek. V človeškem bitju nadalje rastejo in kopičijo stalno rastočo silo ter izražajo še večji pritisk na oviro; in nato iz človeka silijo v nad-človeka. Ta zadnji proces evolucije se imenuje "joga".

Preden je postal posameznik, je imel človek naše oble za sabo dolgo evolucijo v drugih verigah, isto evolucijo skozi mineral do rastline, skozi rastlino do živali, skozi žival do človeka, in nato skozi naše zadnje prebivališče na luni na to oblo, ki jo imenujemo zemlja. Naša evolucija tukaj vsebuje vso silo zadnje evolucije, zato ima človek, ko pride do tega najkrajšega cikla evolucije, ki se imenuje joga, za sabo celoto nakopičenih sil svoje človeške evolucije. In prav nakopičenje teh sil ga usposablja za hiter prehod. Mi moramo povezati našo jogo z evolucijo zavesti, sicer je sploh ne bomo razumeli, kajti zakoni evolucije zavesti v vesolju so povsem isti kot zakoni joge, in principi, po katerih razvija zavest samo sebe v veliki evoluciji človeštva, so isti kot principi, ki jih prevzamemo v jogi in jih premišljeno uporabimo za hitrejši razvoj naše lastne zavestnosti. Zato joga, ko določno začnemo z njo, ni neka nova stvar, kakor si domišljajo nekateri ljudje.

Celotna evolucija je v bistvu ena. Niz je isti, zaporedja istovetna. Najsi razmišljate o razvoju zavesti v vesolju ali v človeški rasi ali v posamezniku, lahko preučujete zakone kot celoto, in v jogi se učite razumno in določno uporabiti iste zakone na vaši lastni zavesti. Vsi zakoni so eno, kakorkoli drugačni na svoji stopnji objavljanja.

Če gledate na joga na ta način, potem bo ta joga, ki se je zdela tako tuja in oddaljena, začela kazati znan obraz ter ne bo prišla k vam v neznanem plašču. Ko preučujete razvoj zavesti in njemu ustrezno evolucijo oblike, se ne bo zdelo tako nenavadno, da morate s človeka preiti na nadčloveka, preseči mejo človeštva, da bi se znašli v področju, kjer se božanskost objavi bolj celovito.

Enost Jaza

Jaz v vas je isti kot vesoljni, Univerzalni Jaz. Vse moči, ki se objavljajo v svetu, obstajajo v klici, latentne, tudi v vas. On, najvišji, se ne razvija. V njem ni dodajanj ali odvzemanj. Njegovi delci, Jivatme, so kot on sam, in one le razvijajo svoje moči v materiji, ko pogoji okoli njih izvabijo te moči na plano. Če boste dojeli združenost Jaza med različnostmi Ne-Jaza, potem se vam joga ne bo zdela nekaj nemogočega.

Pospeševanje procesa samo-razvoja

Vi ste že izobraženi in razmišljajoči moški in ženske; vi ste se že povzpeli po tej dolgi lestvi, ki ločuje sedanjo zunanjo obliko božanstva v vas od njegove oblike v prahu. Objavljeno božanstvo spi v mineralu in kamnu. Se bolj in bolj razvije v rastlinah in živalih, in v človeku končno doseže to, kar se zdi za navadnega človeka njegov vrh. Če ste opravili vse to, ali ne boste nič več? Ali se zdi tako nemogoče, da se bo zavest, potem ko se je razvila do te mere, v prihodnosti razvila v božansko?

Ko se boste prepričali, da so zakoni evolucije oblike in razvoja zavesti isti v vesolju in v človeku in da s temi zakoni jogi pozunanji svoje skrite moči, boste razumeli tudi to, da ni potrebno oditi na goro ali v puščavo, se skriti v votlino ali v pragozd, da bi dosegli združenost z Jazom - z njim, ki je zno-

traj in zunaj vas. Včasih je zaradi kakšnega posebnega namena osamitev lahko koristna. Včasih je dobro, če se začasno umaknemo pred pehajočimi se množicami ljudi. Toda vesolje, ki ga je Išvara načrtoval zato, da bi se lahko izrazile moči Jaza, je vaše najboljše polje za jogo, načrtovano z božansko modrostjo in bistrumnostjo. Svet je mišljen za razvoj Jaza; zakaj naj bi torej hoteli zbežati pred njim? Poglejte Šri Krišno v tisti veliki *Upanišadi* joge, v *Bhagavad Giti*. On je o njej govoril na bojnem polju in ne na gorskem vrhu. O njej je govoril kshattriyu, ki je bil pripravljen na boj, in ne Brahmanu, mirno odmaknjenem iz sveta.

Kuruksheetra sveta je polje joge. Tisti, ki se ne more soočiti s svetom, nima moči, da bi se soočil s težavami prakse joge. Če zunanji svet presega vaše moči, kako lahko pričakujete, da boste premagali težave notranjega življenja? Če ne morete premagati drobnih nevšečnosti sveta, kako lahko upate, da boste premagali težave, ki jih mora premagati jogi? Motijo se tisti ljudje, ki mislijo, da je pobeg iz sveta pot, ki vodi do zmage, in da je mir mogoče najti le na določenem mestu.

Dejansko ste vi nezavedno prakticirali jogo že v preteklosti, celo še preden se je ločila vaša samo-zavestnost, se zavedla same sebe. Drobec peska je vedel, da je drugačen, vsaj v začasni materiji, od vseh ostalih okoli njega. In to je prva zamisel, ki bi jo morali prevzeti in se je trdno oprijeti: da je joga le pospešeni proces običajnega razvoja zavesti.

Jogo torej lahko opredelimo kot “razumno uporabo zakonov razvoja zavesti v posameznem primeru”. To je tisto, kar pomenijo metode joge; da preučujete zakone razvoja zavesti v vesolju in jih nato uporabite v nekem posebnem primeru, in ta poseben primer je vaš lasten. Ne morete jih uporabiti na nekom drugem. Morate jih samo-uporabiti. To je določno načelo, ki ga morate dojeti. Zato moramo naši definiciji dodati še eno besedo: “Joga je razumna uporaba zakonov razvoja zavesti, samo-uporabljena v nekem posameznem primeru”.

Joga je znanost

Nadalje, joga je znanost. To je druga stvar, ki jo je potrebno dojeti. Joga je znanost in ne neko medlo, sanjavo kopičenje ali domišljanje. Je uporabna znanost, sistematiziran izbor zakonov, uporabljenih zato, da bi se dosegel določen cilj. Prevzema zakone psihologije, ki so uporabni za razvijanje celotne človekove zavestnosti na vsaki ravni, v vsakem svetu, in le-te uporablja razumno v nekem določenem primeru. Ta razumna uporaba zakonov razvijajoče se zavesti deluje točno po istih načelih kot se uporabljajo vsak dan na drugih področjih znanosti.

Vi veste, na podlagi opazovanja sveta okoli vas, kako zelo lahko človekova inteligenca, ko sodeluje z naravo, pospeši “naravne” procese; in delovanje inteligence je enako “naravno” kot delovanje česar koli drugega. Mi delamo razliko, in praktično gre res za neko dejansko razliko, med “razumsko” in “naravno” rastjo, zato ker človeška inteligenca lahko vodi delovanje naravnih zakonov. In ko začnemo obravnavati jogo, se znajdemo v istem oddelku uporabne znanosti kot recimo v primeru znanstvenega kmetovalca ali vrtnarja, ko ta uporablja naravne zakone za selekcijo pri gojenju rastlin.

Kmetovalec ali vrtnar ne more preseči zakonov narave, niti ne more delovati proti njim. Nima na voljo nekih drugih naravnih zakonov kot le tiste univerzalne zakone, s katerimi narava razvija oblike okoli nas; pa vendar mu uspe v nekaj letih narediti to, za kar bi narava morda potrebovala stotine ali tisoče let. Kako to? Z uporabo človeške inteligence, ki izbira tiste zakone, ki ji služijo, in onemogoča tiste, ki jo ovirajo. On uporablja svojo božansko inteligenco v človeku, da bi izkoristil božanske moči v naravi, ki sicer delujejo bolj v smeri splošnih kot pa posebnih ciljev.

Vzemimo za primer rejca golobov. Iz običajnega sinjega goloba vzredi golšarja ali pavčka; iz generacije v generacijo izbira oblike, ki kažejo najbolj izrazite posebnosti, ki jih želi razviti. Te ptice pari med seboj in izkoristi vsako ugodno okoliščino ter s selekcijo nadaljuje vse dotlej, dokler ne postane posebnost, ki jo želi razviti, dobro zaznamovana poteza. Če odstranimo

nadzorno inteligenco rejca in golobe prepustimo same sebi, se bodo ti povrnila k tipu prednikov.

Ali pa vzemimo za primer vrtnarja. Iz divje vrtnice, ki raste za ograjami, je razvil vse mogoče vrtnice. Večlistne vrtnice so le rezultat znanstvenega vzgajanja divje petlistne vrtnice, divjega proizvoda narave. Vrtnar, ki položi cvetni prah ene rastline v pestič druge, premišljeno počne le to, kar neprestano počnejo čebele in muhe. Vendar pa vrtnar svoje rastline izbira, in sicer take, ki najbolj izražajo tiste posebnosti, ki jih želi še posebej poudariti; in izmed teh nato spet izbere le tiste, ki najbolj jasno kažejo zaželeno znake, dokler ne dobi cvetlico, ki je od prvotne oblike tako drugačna, da lahko njeno izvorno obliko določimo le tako, da se vrnemo po celotni poti nazaj, od koder je izšla.

Tako je tudi z uporabo psiholoških zakonov, ki jo imenujemo joga. Joga je sistematizirano poznavanje razvoja zavesti, uporabljeno pri individualiziranemu Jazu. Kot sem ravnokar omenila, se je zavest razvijala preko sveta, ki ga je za ta razvoj zavesti občudujoče načrtoval Logos; zato z izbiranjem svojih ciljev in uporabo njegovih zakonov najde tisti, ki želi postati jogi, v svetu vse stvari, ki jih potrebuje, da bi postala njegova praksa joge realna, živa stvar, pospešeni proces spoznavanja Jaza. Obstajajo mnogi zakoni; lahko izberete tiste, ki jih potrebujete, se izognete tistim, ki jih ne potrebujete. Na ta način lahko dosežete rezultate, ki jih narava brez uporabe človeške inteligence ne more doseči tako hitro.

Verjemite zatorej, da je joga v vašem dosegu, v dosegu vaših moči, in da vam bodo v tem, kakor tudi v vseh drugih svetovih, koristile celo nekatere od nižjih praks joge, nekatere od preprostejših uporab zakonov razvoja zavesti. Kajti vi boste dejansko le pospešili vašo rast, vaš razvoj, izkoristili moči narave, ki so položene v vaše roke, in premišljeno izključili pogoje, ki vam pri vašem delu niso v pomoč, ampak prej ovirajo vašo hojo naprej. Če jo vidite v tej luči, potem se mi zdi, da bo za vas joga veliko bolj realna, praktična stvar, kot je takrat, ko zgolj preberete nekaj odlomkov o njej iz sanskrtskih knjig, ki so pogosto napačno prevedeni; in začeli boste čutiti,

da biti jogi ni nujno stvar nekega oddaljenega življenja, neke inkarnacije, precej oddaljene od sedanje.

Človek - dvojnost

Nekatere izraze, ki se uporabljajo v jogi, je nujno potrebno poznati. Kajti joga obravnava človeka zaradi nekega posebnega namena in ga preučuje zaradi nekega posebnega cilja, in se zatorej v zvezi s človekom ubada le z dvema velikima dejstvom, z umom in telesom. Prvič, človek je enota, enota zavesti. To točko je potrebno določno dojeti. V vsakem nizu ovojev je le ena enota, in zato mora teozof včasih preveriti svoje predstave o človeku, ko se želi posvetiti praktičnemu delovanju. Teozofija zaradi razumevanja človeškega ustroja dokaj koristno in upravičeno deli človeka na mnoge dele in koščke. Mi govorimo o fizičnem, astralnem, mentalnem, itd. Ali pa govorimo o Sthula-sariri, Sukshma-sariri, Karana-sariri, in tako naprej. Človeka delimo v tako številne koščke zato, da bi ga celovito preučili, nazadnje pa zaradi teh koščkov težko najdemo človeka. To je, tako rečeno, zaradi študija človeške anatomije in fiziologije.

Toda joga je praktična in psihološka. Jaz se ne pritožujem zaradi različnih poddelitev v drugih sistemih. Te so nujne zaradi potreb teh sistemov. Toda joga obravnava človeka zaradi praktičnih namenov preprosto kot dvojnost, kot um in telo, kot enoto zavesti in niz ovojev. To ni dvojnost Jaz in Ne-Jaz. Kajti v jogi "Jaz" vključuje zavest in takšno materijo, ki je ne more ločevati od samega sebe, Ne-jaz pa je le materija, ki jo lahko odloži.

Človek ni čisti Jaz, čista zavest, Samvid. Ta je abstrakcija. V konkretnem vesolju vedno obstaja Jaz in njegovi ovoji, kakorkoli tanki so ti lahko, tako da je enota zavesti neločljiva od materije, in Jivatma, Monada, je nespremenljivo zavest in materija.

Zato, da bi to jasno razumeli, se v jogi uporabljata dva izraza, ki predstavljata človeka: prana in pradhana, življenjski-dih in materija. Prana ni le življenjski-dih telesa, ampak popolnost življenjskih sil vesolja ali, z drugimi besedami, življenjska-stran vesolja.

“Jaz sem Prana,” pravi Indra. Prana tu pomeni popolnost življenjskih-sil. Obravnavana je kot zavest, um. Pradhana je izraz, ki se uporablja za materijo. Telo, ali nasprotje uma, pomeni v praksi za jogija toliko prilaščene materije iz zunanjega sveta, kolikor je je sposoben odložiti od sebe, jo ločiti od svoje lastne zavesti.

Ta delitev je zelo pomenljiva in koristna, če lahko jasno dojamete izvorno idejo. Seveda, ko boste na stvar gledali od začetka do konca, bo za vas Prana, veliko Življenje, veliki Jaz, vedno prisotna v vsem, medtem ko bodo ovojji, telesa, školjke, prisotne na različnih stopnjah, prevzemajoč različne oblike; vendar pa je z zornega kota jogijske prakse to, kar se imenuje Prana, ali Jaz, tisto, s čemer se v določenem trenutku istoveti človek, vključno z vsakim ovojem materije, od katerega človek ni sposoben v zavesti ločiti samega sebe. Ta enota je za jogija Jaz, tako da je to spremenljiva količina. Ko odlaga s sebe en ovoj za drugim in pravi: “To nisem jaz,” prihaja vse bližje in bližje najvišji točki, do zavesti v eni sami plasti, do enega samega atoma materije, do Monade.

Zaradi vseh praktičnih namenov joge je človek, delujoči, zavestni človek, vse to, kar ne zmore ločevati od materije, ki ga obdaja, ali s katero je povezan. Telo je le tisto, kar je sposoben odložiti in reči: “To nisem jaz, je pa moje.” Tako vidimo, da imamo v jogi cel niz izrazov, ki se lahko vedno znova in znova ponavljajo. Na vsaki ravni obstajajo vsa stanja uma, pravi Vyasa, in ta način obravnave človeka omogoča rabo istih pomembnih besed, kar bomo kmalu videli, vedno znova in znova, a z vedno bolj subtilnim pomenom; vsi postanejo relativni in so enako resnični na vsaki stopnji evolucije.

Sedaj je povsem jasno, vsaj večini od nas, da je fizično telo edina stvar, za katero lahko rečemo: “To nisem jaz”; tako bodo za vas v praksi joge na začetku vse besede, ki se bodo uporabljale za opis stanj zavesti, stanj uma, obravnavale budno zavestnost v telesu kot najnižje stanje, nato pa bodo, ko se boste vzpenjali, vse besede postale relativni izrazi, ki bodo opisovale določno in prepoznavno stanje uma v odnosu do tega, kar je najnižje. Da bi vedeli, kako bi morali začeti uporabljati za vas same različne izraze, ki se

uporabljajo za opis stanj uma, morate skrbno analizirati vašo lastno zavestnost in odkriti, koliko nje je dejansko zavest in koliko materija, ki je tako tesno povezana, da je ne morete ločevati od samega sebe.

Stanja uma

Preglejmo do podrobnosti to vprašanje. Med nami govorimo o štirih stanjih zavesti: o “budnem” ali *jagrat*; o “sanjskem” ali *svapna*; o zavesti “globokega sna” ali *sushupti*; in o stanju onkraj tega, ki ga imenujemo *turiya*. (Uporabi teh tehničnih izrazov se ne moremo izogniti, celo ne pri uvodu v jogo. Zahodni jeziki nimajo enakovrednih izrazov, poleg tega pa z njih učenjem nimamo nič večje težave kot z učenjem katerihkoli drugih psiholoških izrazov.) V kakšnem odnosu so ta stanja do telesa?

Jagrat je običajna budna zavest, ki jo vi in jaz uporabljamo sedaj. Če naša zavestnost deluje v subtilnem ali astralnem telesu in je sposobna vtisniti svoje izkušnje na možgane, potem se imenuje *svapna*, ali sanjska zavest, ki je bolj živa in realna kot stanje *jagrat*. Ko deluje v še bolj subtilni obliki - mentalnem telesu - in ni sposobna vtisniti svoje izkušnje na možgane, se imenuje *sushupti* ali zavest globokega sna; takrat um deluje na svojih lastnih vsebinah, ne pa na zunanjih predmetih. Če pa je zavestnost do te mere ločila samo sebe od povezave z možgani, da je ni mogoče takoj priklicati z zunanjimi sredstvi, potem se imenuje *turiya*, vzvišeno stanje transa. Ta štiri stanja predstavljajo, ko jih povežemo s štirimi ravnmi, precej razvito zavest. Jagrat je povezana s fizično, *svapna* z astralno, *sushupti* z mentalno in *turiya* z buddhično ravno. Ko prehajamo z enega sveta na drugega, bi morali uporabljati te besede za označbo zavesti, ki deluje v pogojih določenega sveta. Vendar pa se v knjigah o jogi te besede ponavljajo v različnem kontekstu. Tedaj se, če nismo dojeli njihove relativne narave, pojavi težava. *Svapna* ni isto za vse, niti *sushupti* ni isto za vsakogar.

Še posebej beseda *samadhi*, ki jo bomo razložili v kratkem, se uporablja na različne načine in v različnih smislih. Kako naj torej najdemo pot skozi to navidezno zmedo? S poznavanjem izhodiščnega stanja, zaporedje pa bo

nato vedno enako. Vsem vam je znana budna zavest v fizičnem telesu. Štiri stanja lahko najdete celo v njej, če jo analizirate, in podobno zaporedje stanj uma boste našli na vsaki ravni.

Kako naj jih torej ločimo? Vzemimo budno zavest in skušajmo odkriti štiri stanja v njej. Recimo, da sem vzela v roke knjigo in jo berem. Berem besede, moje oči so v odnosu z zunanjo fizično zavestjo. To je stanje jagrat. Od besed prehajam k pomenu besed. Prešla sem z budnega stanja fizične ravni v svapna stanje budne zavesti, ki vidi skozi zunanjo obliko, ki išče notranje življenje. S te preidem v um pisatelja; tu se um dotika uma; to je budna zavest v svojem sushupti stanju. Če preidem iz tega stika in vstopim v sam um pisatelja ter živim v umu tega človeka, takrat dosežem turiya stanje budne zavesti.

Poglejmo drugo ponazoritev. Gledam na uro; sem v stanju jagrat. Zaprem oči in oblikujem podobo ure; sem v stanju svapna. Prikličem predstavo o različnih urah in dosežem abstraktno idejo o uri; sem v stanju sushupti. Nato preidem v abstraktno idejo o času; sem v stanju turiya. Vendar pa so to le stopnje v zavesti fizične ravni; nisem zapustila svojega telesa.

Na ta način postanejo stanja uma razumljiva in realna in ne le prazne besede.

Samadhi

Razumeti moramo še nekatere druge pomembne besede, ki se tu pa tam pojavijo v *Sutrah* o jogi, pa čeprav nimamo natančnih enakovrednih izrazov. Ker jih moramo uporabiti, zato da bi se izognili dolgim opisnim stavkom, jih moramo tudi pojasniti. Rečeno je: "Joga je samadhi". Samadhi je stanje, v katerem je zavest tako ločena od telesa, da je slednje neobčutljivo.

Samadhi je stanje transa, v katerem je um polno samo-zavesten, čeprav je telo neobčutljivo, in iz katerega se um vrača v telo z izkušnjami, ki jih je imel v nadfizičnem stanju in katerih se jih spominja, ko se znova potopi v fizične možgane. Samadhi je za vsako osebo relativen glede na njeno budno

zavest, vendar pa vključuje neobčutljivost telesa. Če običajna oseba vstopi v trans in je dejavna na astralni ravni, je njen samadhi v astralu. Če njena zavest deluje na mentalni ravni, je samadhi tam. Človek, ki se lahko do te mere umakne iz telesa, da to postane neobčutljivo, medtem ko je njegov um polno samo-zavesten, lahko prakticira samadhi.

Fraza "Joga je samadhi" zajema dejstva najvišjega pomena in največji poduk. Recimo, da ste sposobni doseči astralni svet le ko spite, potem je vaša zavest tam, kakor smo videli, v svapna stanju. Toda, ko počasi razvijete svoje moči, astralne oblike začenjajo vstopati v vašo budno fizično zavest, dokler se ne pojavljajo enako določno kot fizične oblike in tako postanejo predmeti vaše budne zavesti. Potem astralni svet za vas ne pripada več svapna zavesti, ampak jagrat; vi ste zajeli v obseg jagrat zavesti dva svetova - fizičnega in astralnega - mentalni svet pa se nahaja v vaši svapna zavesti. "Vaše telo" je potem fizično in astralno telo skupaj. Ko napredujete, se začne na podoben način vključevati mentalna raven, tako vaša budna zavest zajema fizično, astralno in mentalno; vse te potem tvorijo vaš jagrat svet. Ti trije svetovi za vas tvorijo le en svet; njihova ustrezna telesa le eno telo, ki zaznava in deluje. Tri telesa običajnega človeka so postala eno telo jogija. Če želite pod temi pogoji videti sočasno le en svet, morate nanj usmeriti svojo pozornost in ga tako spraviti v gorišče. V tem stanju razširjene budnosti vi lahko osredotočite svojo pozornost na fizično in ga vidite; astralno in mentalno pa bosta megljena. Tako lahko osredotočite svojo pozornost na astralno in ga vidite; takrat bosta megljena fizično in mentalno, ker bosta izven gorišča. To boste z lahkoto razumeli, če se spomnite, da v tej dvorani lahko jaz usmerim moj pogled na sredino dvorane, zaradi česar bodo stebri na obeh straneh nedoločni. Lahko pa svojo pozornost osredotočim na steber in ga določno vidim, vendar pa bom takrat videla vas le megljeno. Gre za spremembo gorišča in ne za spremembo telesa. Spomnite se, da je vse, kar lahko odvržete kot ne pripadajoče vam, telo jogija, in zato, ko se vzpenjate, nižja telesa tvorijo le eno telo in človek postane zavest v tistem ovoju materije, ki ga še ne morete zavreči.

“Joga je samadhi”. To je moč umakniti se iz vsega, kar poznate kot telo, in se koncentrirati v svoji notranjosti. To je samadhi. Nobeno od običajnih sredstev vas potem ne bo moglo priklicati nazaj v svet, ki ste ga zapustili. To vam bo pojasnil tudi stavek v *The Secret Doctrine* (Tajnem nauku), da adept “začenja s svojim samadhijem na atmični ravni”. Ko *jivanmukta* vstopi v samadhi, ga začenja na atmični ravni. Vse ravni pod atmično so zanj le ena raven. On začenja s svojim samadhijem na ravni, na katero se navadni človek ne more vzpeti. Začne ga na atmični ravni in se nato stopnjo za stopnjo dviguje na višje kozmične ravni. Ista beseda, samadhi, se uporablja za opis stanj zavesti, najsi se ta dviguje iz fizične v astralno kot pri samo-vpeljanem transu običajnega človeka ali kot v primeru *jivanmukta*, ko se zavest, ki je že osredotočena na peti ali atmični ravni, dviguje na višje ravni širšega sveta.

Literatura o jogi

Na nesrečo ljudi, ki ne poznajo sanskrta, literatura o jogi ni splošno dostopna. Splošna učenja o jogi sicer lahko najdemo v *Upanišadah* in *Bhagavad Giti*, in ta so vam preko mnogih prevodov dostopna, vendar pa so to splošna učenja; nudijo vam glavna načela, vendar pa vam ne povedo nič podrobnegega o metodah. Celo v *Bhagavad-Giti*, ki vam govori o žrtvovanjih, da morate postati ravnodušni in tako naprej, je to v smislu moralnih pravil, dejansko popolnoma nujnih, ki pa vam vseeno ne povedo, kako doseči stanja, ki vam jih predstavijo. Posebno literaturo o jogi predstavljajo predvsem manjše *Upanišade*, “sto-in-osem”, kakor se imenujejo. Nato imamo obsežno literaturo, ki se imenuje *Tantre*. Te knjige imajo za običajno uho bralca zal pomen, vendar pa ne v celoti upravičeno. *Tantre* so zelo koristne knjige, zelo dragocene in poučne; v njih lahko najdemo vso okultno znanost. Vendar pa se delijo v tri razrede: tiste, ki obravnavajo belo magijo, tiste, ki obravnavajo črno magijo, in tiste, ki obravnavajo to, kar bi lahko imenovali siva magija, mešanico predhodnih dveh. Magija je beseda, ki zajema metode preišljenega vzpostavljanja nad-normalnih stanj z delovanjem volje.

Visoka živčna napetost, ki jo povzročita zaskrbljenost ali bolezen, vodi v navadno histerijo, čustveno in neumno. Podobno visoka napetost, ki izhaja iz delovanja volje, pa človeka naredi občutljivega za nad-fizične vibracije. Vstopiti v sen ni nič posebnega, vstopiti v samadhi pa je neprecenljiva moč. Proces je v glavnem enak, vendar pa je v prvem primeru posledica običajnih pogojev, v drugem pa delovanja izurjene volje. Jogi je človek, ki se je poučil o moči volje in jo zna uporabiti, da bi dosegel predvidene in vnaprej določene rezultate. To znanje so vedno imenovali magija; to je ime za veliko znanost preteklosti, edino znanost, kateri so v preteklosti dali ime "velika". *Tantre* vsebujejo njeno celoto; okultno stran človeka in narave, sredstva, s katerimi jo je mogoče raziskovati, načela, s katerimi se lahko človek prerodi; vse to je *Tantrah*. Težava je v tem, da so brez učitelja zelo nevarne, tako da človek, ki poskuša s prakso tantričnih metod brez učitelja zelo pogosto hudo zbolí. Zato so *Tantre* dobile slabo ime, tako na zahodu kot v Indiji. Številne ameriške "okultne" knjige, ki se sedaj prodajajo, so prevedeni odlomki iz *Tanter*. Ena od težav je v tem, da ta tantrična dela pogosto uporabljajo ime telesnega organa za predstavitev astralnega ali mentalnega centra. Za to obstaja določen razlog, saj so vsi centri v različnih telesih medsebojno povezani; vendar pa ne bi noben zanesljiv učitelj dovolil učencu, da dela na organih telesa, dokler si ni pridobil nadzora nad višjimi centri in skrbno prečistil fizično telo. Poznavanje ene vam pomaga spoznati drugo, in učitelj, ki je šel skozi vse, lahko usmeri svojega učenca na pravo pot; če pa berete te besede, ki so vse fizične, in ne veste, na kaj se nanašajo, potem boste postali zelo zmedeni in se lahko poškodujete. Na primer, v eni izmed *Suter* piše, da boste, če boste meditirali o določenem delu jezika, dosegli astralni vid. To pomeni, da se, če meditirate o hipofizi preko tega dela jezika, odpre astralni vid. Posebna beseda, ki je bila uporabljena za določen center, ima ustreznost v fizičnem telesu, tako da se pogosto uporabi za fizični organ, medtem ko je mišljeno povsem nekaj drugega. To je to, kar se imenuje "slepilo" in je namenjeno temu, da ljudi odvrča od nevarnih praks v objavljenih knjigah; ljudje lahko meditirajo o tistem delu svojega jezika celotno

svoje življenje, ne da bi se kdajkoli dosegli; če pa razmišljajo o ustreznem centru v telesu, si lahko povzročijo veliko škodo. Rečeno je tudi: "Meditirajte o popku". To pomeni o solarnem pleksusu, kajti med njima obstaja tesna zveza. Toda meditiranje o njem pomeni izpostavljati se nevarnosti resne živčne motnje, ki jo je praktično nemogoče pozdraviti. Vsi, ki vedo, kako številni ljudje v Indiji trpijo zaradi teh napačno razumljenih praks, vedo, da se ni pametno spuščati v njih brez nekoga, ki vam bo povedal, kaj pomenijo, kaj je mogoče varno prakticirati in kaj ne.

Drugi del literature o jogi predstavlja drobna knjižica, ki se imenuje *Patan-džalijeve Sutre*. Ta je sicer dostopna, vendar pa se bojim, da lahko koristi le redkim. Prvič, *Sutre*, ki so le naslovi, osvetljuje obsežen komentar v sanskrtu, ki pa je preveden le delno. In celo komentarji imajo to posebnost, da so v njih vse najtežje besede zgolj ponovljene in ne razložene, tako da študentu stvari ne osvetlijo kaj dosti.

Nekatere definicije

Obstajajo nekatere besede, ki se nenehno ponavljajo in jih moramo zato na kratko opredeliti, da bi se izognili zmedi; te so: razvoj, evolucija, duhovnost, psihizem, joga in misticizem.

"Razvoj" se vedno nanaša na zavest, "evolucija" na oblike. Evolucija je proces, v katerem nekaj homogenega postaja heterogeno, nekaj preprostega postaja zapleteno. Vendar pa v njej ni nobene rasti in nobenega izpopolnjevanja duha, zavesti; je vedno in v celoti prisotna, in vse, kar se ji lahko zgodi, je to, da se usmeri navzven, namesto da ostaja usmerjena navznoter. Bog v vas se ne more razviti, vendar pa lahko izrazi svoje moči skozi materijo, ki si jo je prilastil za ta namen, in materija se razvija, da bi mu služila. On sam zgolj objavlja to, kar on je. In v zvezi s tem vam lahko pridejo na um številni reki velikih mistikov: "Postani," pravi sv. Ambrozij, "to, kar si" - protislovna fraza, toda fraza, ki povzema veliko resnico: postani v zunanji manifestaciji to, kar si v notranji realnosti. To je cilj celotnega procesa joge.

“Duhovnost” je uresničevanje združenosti. “Psihizem” je objavljane inteligence preko nekega materialnega nosilca. (Glej *London Lectures of 1907, Spirituality and Psychism – Duhovnost in psihizem.*)

“Joga” je iskanje združitve preko razuma, znanost; “misticizem” je iskanje iste združitve preko čustva. (Beseda joga se seveda lahko pravilno uporablja za vse združitve z Jazom po katerikoli poti. Jaz jo tu uporabljam v ožjem smislu, posebej povezanem z inteligenco, kot znanost, in s tem sledim Patandžaliju.)

Poglejte mistika. On osredotoča svoj um na predmet predanosti; izgubi samo-zavedanje in preide v zamaknjenost ljubezni in občudovanja ter opusti vse zunanje predstave. Potopi se v predmet svoje ljubezni, velik val čustva pa ga ponese k Bogu. On ne ve, kako je dosegel to vzvišeno stanje. Zaveda se le Boga in svoje ljubezni do njega. To je zamaknjenost mistika, zmago-slavje svetnika.

Jogi ne deluje na ta način. Korak za korakom spoznava, kaj počne. On deluje z znanostjo in ne s čustvom, zato vsak, ki mu znanost ni mar, ker misli, da je suhoparna in dolgočasna, ne razvija tisti del svoje narave, v katerem bo našel največjo pomoč pri praksi joge. Jogi lahko uporabi čustvo kot sredstvo. To Patandžali jasno poudarja. Podal je veliko sredstev, s katerimi je mogoče slediti jogi, in zanimivo, eno od številnih sredstev je “predanost Išvari”. Pri njem se izrazi duh znanstvenega misleca. Predanost Išvari zanj ni sama po sebi cilj, ampak sredstvo za doseganje nekega cilja, koncentracije uma. Takoj lahko vidite razliko v duhu. Predanost Išvari je pot mistika. Preko nje doseže združitev. Predanost Išvari kot sredstvo za koncentracijo uma pa je znanstven način, na katerega jogi gleda na predanost. Nobene druge besede ne bi tako dobro osvetlile razliko v duhu med misticizmom in jogo. Prvi gleda na predanost Išvari kot na način doseganja ljubljenega; druga gleda nanjo kot na sredstvo za doseganje koncentracije. Za mistika je predmet iskanja Bog sam po sebi, navdušenje v njem je razlog za približevanje njemu, cilj je združitev z njim v zavesti. Za jogija pa je osredotočanje

pozornosti na Boga zgolj učinkovit način koncentriranja uma. Pri drugem se predanost uporabi za dosego cilja; pri prvem se na Boga gleda kot na cilj in se ga doseže neposredno z zamaknjenostjo.

Zunanji in notranji Bog

To nas je pripeljalo do naslednje točke, do odnosa med Bogom zunaj in Bogom znotraj. Za jogija, ki je izrazil primer hindujskega mišljenja, ne obstaja noben drug dokaz za obstoj Boga kot le pričevanje notranjega Jaza o njegovem obstoju, in njegova zamisel o iskanju dokaza za obstoj Boga je nujnost odstranjevanja omejitev z lastne zavesti in s tem doseganje stopnje, na kateri nastopi čista zavest - razen ozke tančice nirvanične materije. Potem veste, kaj je Bog. Tako v *Upanišadah* beremo: "Katerega edini dokaz je pričevanje Jaza". To je zelo drugačno od zahodnih metod mišljenja, ki skušajo dokazati obstoj Boga preko procesa argumentiranja. Hindujec vam o povedal, da ne morete dokazati obstoj Boga z nobenim argumentom ali razmišljanjem; on je nad in onstran mišljenja; in da vam razum, čeprav vas lahko vodi po poti, ne bo mogel dokazati, da Bog obstaja. Edini način, na katerega ga lahko spoznate, je ta, da se potopite v samega sebe. Tam ga boste našli in zvedeli, da je on tako zunaj kot znotraj vas. In joga je sistem, ki vas usposablja za to, da iz zavesti izločite vse, kar ni Bog, razen tiste tančice nirvaničnega atoma, ter tako z nezmotljivo gotovostjo prepričanja spoznate, da Bog obstaja. Za hindujca je notranje prepričanje edina stvar, ki jo je vredno imenovati vera, to pa vam ponuja razlog, zakaj o veri govorijo kot o stvari onstran uma, zaradi česar jo pogosto mešajo z lahkovernostjo. Vera je onstran razuma, ker je pričevanje Jaza samemu sebi, prepričanje v obstoj kot Jaz, za katerega je razum le zunanja manifestacija; in edina resnična vera je to notranje prepričanje, ki ga ne more noben argument ne okrepiti ne oslabiti, o vašem najbolj notranjem Jazu, v obstoj katerega ste edino lahko povsem gotovi. Cilj joge je, da vas usposobi za nenehno doseganje tega Jaza, ne s pomočjo nekega nenadnega prebliska intuicije, ampak trdno, neomajno in nespremenljivo. In ko se doseže ta Jaz, potem se v človekovem umu ne more nikoli več postaviti vprašanje: "Ali Bog obstaja?"

Spremembe zavesti in vibracije materije

Nujno je, da nekaj razumete o tej zavesti, ki je vaš Jaz, in o materiji, ki je ovoj zavesti, s katerim pa Jaz tako pogosto istoveti samega sebe. Velika značilnost zavesti je sprememba, razen temeljne gotovosti, da obstaja. Zavest o obstoju se nikoli ne spreminja, onstran te pa se spreminja vse, in le preko sprememb postane zavest samo-zavest. Zavest je stalno spreminjajoča se stvar, ki kroži okoli ene ideje, ki se nikoli ne spreminja - ideje o samo-obstoju. Zavest se sama po sebi ne spreminja s kakršnokoli spremembo položaja ali kraja. Ona zgolj spreminja svoja stanja znotraj same sebe.

V materiji pa vsako spremembo stanja povzroči sprememba kraja. Sprememba zavesti je sprememba stanja; sprememba materije je sprememba kraja. Še več, vsaka sprememba stanja v zavesti je povezana z vibracijami materije v njenem nosilcu. Ko preučujemo materijo, odkrijemo tri temeljna svojstva: ritem, gibljivost, stabilnost - sattva, rajas, tamas. Sattva je ritem, vibracija. Ta je več kot rajas ali gibljivost. Je urejeno gibanje, je nihanje z ene strani na drugo na določeni razdalji, valovni dolžini, vibraciji.

Pogosto se postavlja vprašanje: "Kako lahko stvari v tako različnih kategorijah kot sta materija in duh vplivajo ena na drugo? Ali lahko premostimo ta prepad, za katerega nekateri pravijo, da ga ni mogoče nikoli premostiti?" Da, Indijci so ga premostili, ali bolje, so pokazali, da prepada ni. Za Indijca materija in duh nista le dve fazi združenosti, ampak poleg tega on s skrbno analizo odnosa med zavestjo in materijo odkriva, da v vsakem vesolju Logos vsili materiji prav določen odnos ritmov, pri čemer vsaka vibracija materije ustreza določeni spremembi v zavesti. V zavesti ni spremembe, kakorkoli subtilne, ki si ne bi prilastila vibracije v materiji; v materiji ni vibracije, kakorkoli hitre ali občutljive, s katero ne bi bila povezana določena sprememba v zavesti. To je prvo veliko delo Logosa, ki ga indijski spisi zasledijo pri izgradnji atoma, *tanmatre*, "meri Tega", meri zavesti. Tisti, ki je zavest, vsili svojemu materialu odziv na vsako spremembo v zavesti, kar pa pomeni neskončno število vibracij. Tako med Jazom in njegovimi ovoji obstaja ne-

spremenljiv odnos: sprememba v zavesti in vibracija materije in *vice versa*. Na ta način lahko Jaz spozna Ne-jaz.

Te ustreznosti uporabljata radža in hatha joga, kraljevska joga in joga vztrajnosti. Radža joga skuša nadzirati spremembe v zavesti in s tem nadzorom vladati materialnim nosilcem. Hatha joga skuša nadzirati vibracije materije in s tem nadzorom priklicati želene spremembe v zavesti. Slaba točka hatha joge je, da delovanje v tej smeri ne more seči onstran astralne ravni in da velik napor, ki se vsili sorazmerno neukrotljivi materiji fizične ravni, včasih vodi do atrofije samih organov, katerih dejavnost je nujna za povzročanje tistih sprememb v zavesti, ki bi bile koristne. Hatha joga pridobiva nadzor nad telesnimi organi, s katerim se budna zavest ne ukvarja več, ker ga je prenesla na svoj nižji del, na "podzavest". To je pogosto koristno, ko gre za preprečevanje bolezni, vendar pa ne služi višjemu namenu. Ko začneta delovati na možganske centre, ki so povezani z običajno zavestjo, in še bolj, ko se začneta dotikati tistih, ki so povezani z nad-zavestjo, pa vstopi v nevarno področje, pri čemer je bolj verjetno, da jih bo ohromila kot pa razvila.

Ta odnos je edini, ki omogoča spoznavnost materije; sprememba v mislecu sproži zunanjo spremembo, in njegov odgovor nanjo in sprememba v materiji, ki jo on sproži s svojim odgovorom, znova preuredita materijo telesa, ki je njegov ovoj. Zato so ritmične spremembe v materiji pravilno poimeno-vane njena spoznavnost. Zavest lahko spozna materijo zaradi tega nespremenljivega odnosa med dvema stranema manifestiranega LOGOSA, ki je eno, Jaz pa se začneta zavedati sprememb znotraj sebe in s tem tistih v zunanjih svetovih, s katerimi so te spremembe povezane.

Um

Kaj je um? Z jogijskega zornega kota je um le individualizirana zavest, njena celota, celota vaše zavesti, ki vključuje vaša delovanja, ki jih zahodni psiholog postavlja izven uma. Joga je mogoča le na podlagi vzhodne psihologije. Kako naj opišemo to individualizirano zavest? Prvič, ona se zaveda stvari. Ko se jih začneta zavedati, si jih želi. Ko si jih želi, jih skuša pridobiti.

Tako imamo tri aspekte zavesti - inteligenco, željo in delovanje. Na fizični ravni prevladuje delovanje, čeprav sta prisotni tudi želja in mišljenje. Na astralni ravni prevladuje želja, mišljenje in delovanje pa sta podrejena želji. Na mentalni ravni prevladuje inteligenca, želja in delovanje pa sta podrejena. Ko greste na buddhično raven prevladuje spoznavanje kot čisti razum, in tako naprej. Vsak od teh vidikov je stalno prisoten, vendar pa eden prevladuje. Isto je z materijo, ki jim pripada. Tako imate v materiji ritmične, dejavne in stabilne kombinacije; in v skladu s kombinacijami materije v vaših telesih bodo pogoji delovanja celote teh zavesti. V praksi joge morate vgraditi v vaša telesa ritmične kombinacije, z manj prisotnima dejavnostjo in inertnostjo. Jogi namreč hoče, da se njegovo telo prilagaja njegovemu umu.

Stopnje uma

Patandžali nam pravi, da ima um pet stopenj; Vyasa pa dodaja, da se nahajajo "te stopnje uma na vsaki ravni". Prva stopnja je stopnja, na kateri um blodi naokoli, stopnja *kshipta*; to je metuljast um, zgodnja stopnja človeštva, ali, pri človeku, um otroka, ki neprestano tava od predmeta do predmeta. Ustreza delovanju na fizični ravni. Naslednja stopnja je stopnja zmedenosti, *mudha*, enakovredna stopnji mladosti, ko s človekom upravljajo čustva, ga begajo, ko začena čutiti, da je neveden - stanje onstran otroške muhavosti - značilno stanje, ki ustreza delovanju v astralnem svetu. Nato pride stanje zamišljenosti ali zaslepljenosti, *vikshipta*, stanje človeka, ki ga je prevzela neka zamisel - ljubezen, stremljenje, kaj vse ne. On ni več zmeden mladostnik, ampak človek z jasnim ciljem, z neko zamislijo, ki ga je prevzela. To je lahko fiksna ideja blazneža ali fiksna ideja, ki iz njega naredi heroja ali svetnika; vendar pa je v vsakem primeru prevzet z neko idejo. Kakovost ideje, njena resničnost ali lažnost, ustvarja razliko med manijakom in mučenikom.

Najsi je človek manijak ali mučenik, nahaja se pod urokom fiksne ideje. Proti njej ne pomaga nobeno umovanje. Če se je prepričal, da je iz stekla, ga ne bo noben argument prepričal v nasprotno. On bo vedno gledal na

sebe tako, kot da je krhek kot steklo. To je lažna fiksna ideja. Obstaja pa fiksna ideja, ki ustvarja iz človeka heroja ali mučenika. Kajti če je človeku dražja neka velika resnica kot življenje, potem odvrže vse ostalo. Ideja ga poseduje, ga obvladuje, in človek gre zaradi nje z veseljem v smrt. Rečeno je, da se to stanje približuje jogi, kajti takšen človek postaja koncentriran, pa četudi ga poseduje le ena ideja. To stanje ustreza delovanju na nižji mentalni ravni.

Če pa je človek tisti, ki poseduje idejo, ne pa ideja njega, potem se to osredotočeno stanje uma v sanskrtu imenuje *ekagrata* in predstavlja četrto stopnjo. To je stopnja zrelega človeka, pripravljenega na resnično življenje. Če je šel človek skozi življenje pod nadvlado ene same ideje, potem se približuje jogi; osvobaja se oprijema sveta in je onstran vseh zapeljevanj. Ko on poseduje tisto, kar je prej posedovalo njega, je pripravljen na jogo in začne z urjenjem, ki pospeši njegovo napredovanje. Ta stopnja ustreza delovanju na višji mentalni ravni.

Iz te četrte stopnje ali *ekagrata* se rodi peta stopnja, *niruddha* ali samonadzor. Ko človek, ne le poseduje neko idejo, ampak se dvigne nad vse ideje, ko izbira, kar želi, ko prevzema ali ne prevzema nekaj, v skladu z razsvetljeno voljo, potem je samo-nadzorovan in lahko učinkovito prakticira jogo. Ta stopnja ustreza delovanju na buddhični ravni.

Na tretji stopnji, *vikshipta*, ko ga ima v posesti neka ideja, se človek uči *viveke* ali razlikovanja med notranjim in zunanjim, med realnim in ne-realnim. Ko se nauči lekcije *viveke*, naredi korak naprej in v *ekagrati* izbere eno samo idejo, idejo notranjega življenja; z osredotočanjem uma na to idejo se uči *vairagyje* ali brezstrastnosti. Vzdigne se nad željo, da bi posedoval predmete ugodja, najsi ti pripadajo temu ali kateremukoli drugemu svetu. Nato napreduje proti peti stopnji, samo-nadzoru. Da bi to dosegel mora prakticirati šest kreposti, *shatsamapatti*. Teh šest kreposti je povezanih z aspektom volje zavesti, medtem ko sta *viveka* in *vairagya* povezani z njenima aspektoma spoznavanja in delovanja.

S študijem vašega uma lahko odkrijete do kolikšne mere ste pripravljeni na začetek določne prakse joge. Preiščite vaš um, da bi v sebi prepoznali te stopnje. Če se nahajate na eni ali drugi od prvih dveh stopenj, potem še niste pripravljeni na jogo. Otrok in mladenič nista pripravljena na to, da bi postala jogi, kar velja tudi za zamišljenega človeka. Če pa vas obvladuje ena sama ideja, ste skoraj pripravljeni na jogo, ker to vodi v osredotočenost, ko lahko izberete svojo idejo in se je po volji držite. Od tega do popolnega nadzora, ki lahko ohromi vsa gibanja uma, je le kratek korak. Ko dosežete to stopnjo, je sorazmerno lahko preiti v samadhi.

Navzven in navznoter obrnjena zavest

Imamo dve vrsti samadhija: eden je obrnjen navzven in drugi navznoter. Zavest, ki je obrnjena navzven, se vedno pojavi prva. Nahajate se na stopnji samadhija, ki pripada navzven usmerjeni budni zavesti, ko lahko preidete onstran predmetov, do principov, ki jih ti predmeti objavljajo, tako da preko oblik ujamete preblisk življenja. Darwin se je nahajal na tej stopnji, ko je razkril resnico o evoluciji. To je navzven usmerjen samadhi fizičnega telesa.

Tehnično je to *samprajnata samadhi*, “samadhi z zavestjo”, na katerega bi bilo po mojem mnenju, bolje gledati kot na samadhi z navzven obrnjeno zavestjo, to je, ki se zaveda predmetov. Ko pa predmet izgine, to je, ko se zavest umakne iz ovoja, s pomočjo katerega vidi te predmete, nastopi *asamprajnata samadhi*, ki se imenuje “samadhi brez zavesti”. Jaz ga raje imenujem navznoter obrnjena zavest, kajti ta stopnja se doseže z odvrčanjem od zunanjega.

Ti dve stopnji samadhija si sledita na vsaki ravni; siloviti koncentraciji na predmete na prvi stopnji in vstopu preko zunanje oblike do principa, ki se nahaja za njo, sledi umikanje zavesti iz ovoja, ki je služil njenemu namenu, njen umik v samo sebe, to je, v nek ovoj, ki še ni prepoznan kot ovoj. Takrat se zavest začasno zaveda le same sebe in ne zunanjega sveta. Tedaj nastopi “oblak”, začetek ponovnega občutenja zunanjega, nek medel občutek “ne-

česa”, kar je nekaj drugega od nje same; temu nato spet sledi delovanje v višjem ovoju in prepoznavanje predmetov ne naslednji, višji ravni, ki ustrezajo temu ovoju. Tako popoln cikel poteka tako: samprajnata samadhi, samprajnata samadhi, *megha* (oblak), in nato samprajnata samadhi naslednje ravni, in tako naprej.

Oblak

Ta izraz - v svoji popolni obliki *dharma-megha*, oblak pravičnosti ali religije - je eden tistih, ki so ga komentatorji precej pičlo pojasnili. Dejansko je edino pojasnilo, ki so ga dali, le to, da se nad človekom zbere vsa pretekla dobra karma in nanj izliva dež blagoslova. Pogledjmo, ali lahko najdemo kaj več od tega mršavega tolmačenja.

Izraz “oblak” se v zahodni mistični literaturi pojavlja kar pogosto; “Oblak nad Goro”, “Oblak nad Svetiščem”, “Oblak nad Božjim-prestolom”, so za študenta precej domači izrazi. Tudi izkušnja, ki jo nakazujejo, je v svojih nižjih fazah precej znana vsem mistikom, nekaterim pa tudi v vsej svoji polnosti. V njenih nižjih fazah gre za pravkar omenjeno izkušnjo, ko umiku zavesti v ovoj, ki še ni prepoznan kot ovoj, sledi začetek delovanja tega ovoja, katerega prvo znamenje je medlo čutenje zunanjega. Počutite se tako, kot da bi vas obdajala gosta megla, se zavedate, da niste sami, vendar pa tega niste sposobni videti.

Bodite mirni; bodite potrpežljivi, čakajte. Naj vaša zavest prevzame držo pričakovanja. Kmalu se bo oblak stanjšal in prvi prebliski, videnje višje ravni, bo v vsej svoji lepoti ožarilo vaš očaran pogled. Ta vstop na višjo raven se bo ponavljal vedno znova in znova, dokler se vaša zavest, potem ko je bila osredotočena na buddhični ravni in potem ko bo izpred nje izginil celo njen sijaj, ne bo umaknila tudi iz tega odličnega ovoja in se boste znašli v resničnem oblaku, oblaku svetišča, oblaku, ki zastira najsvetejše, ki prekriva videnje Jaza.

Tedaj nastopi to, kar se zdi kot izginjanje življenja samega, odpuščanje zadnjega oprijema ob otipljivo, visenje v praznini, groza velike teme, neizrek-

ljiva osamljenost. Vztrajajte, vztrajajte. Vse mora oditi. "Pomagati vam ne more nič, kar je izven večnosti." Bog sije le v mirovanju; ali kakor pravi Hebrejec: "Bodi miren, in vedi, da sem Bog." V tej tišini se bo zaslišal glas, glas Jaza. V tej tišini bo mogoče začutiti življenje, življenje Jaza. V tej praznini se bo razodela polnost, polnost Jaza. V tej temi bo mogoče videti luč, veličastje Jaza. Oblak bo izginil in objavil se bo sijaj Jaza. To, kar je bilo preblisk oddaljenega veličastja, bo postalo stalno uresničenje, in poznavajoč Jaz in vašo združenost z njim, boste vstopili v mir, ki pripada le Jazu.

2. predavanje

Šole mišljenja

Vsak, ki preučuje psihologijo in ki pozna sanskrtski jezik, mora vedeti, kako ne- precenljiv je ta jezik za natančno in znanstveno obravnavo tega predmeta. Sanskrt, ki je dobro dodelan, izpopolnjen in zaokrožen jezik, se pri osvetlitvi psiholoških težav izkaže bolje kot kateri koli drugi. Že s samo obliko besede vedno znova in znova ponuja namig, razlago ali odnos. Jezik je izgrajen na ta način, da omogoča to, da se z eno samo besedo poveže veliko število pomenov, tako da lahko, ko govorite ali uporabljate sanskrt, preko te verbalne povezave sledite vsem povezanim idejam ali resnicam ali dejstvom. Ima omejeno število pomembnih korenov, a ogromno število besed, ki so izgrajene na teh korenih.

Koren besede *joga* je beseda, ki pomeni “združiti”, *yuj*, in ta koren se pojavi v mnogih jezikih, kot je seveda tudi angleški - v latinščini imate na primer *iugare, iungere*, “združiti” - in iz tega je izšlo veliko angleških besed: *junction, conjunction, disjunction*, in tako naprej. Angleška beseda “yoke” (jarem) izhaja iz istega sanskrtskega korena, tako da ste preko vseh različnih besed ali misli ali dejstev, povezanih s tem korenem, sposobni izluščiti

pomen besede *joga* in videti, v kolikšnem obsegu ta beseda pokriva običajne procese uma in kako sugestivne so mnoge besede, ki so povezane z njo in ki tako-rečeno delujejo kot mejniki, ki vas usmerjajo po poti pomena.

V drugih jeziki, kot je na primer francoski, imamo besedo *rapport* (odnos), ki se stalno uporablja tudi v angleščini: “being en rapport” (biti v odnosu), francoski izraz, ki pa je tako poangležen, da ga tudi ti stalno uporabljajo. In ta izraz je na nek način najbolj blizu pomenu sanskrske besede *joga*; “biti v odnosu z”, “biti povezan z”, “vstopiti v”, “se potopiti v”, in tako naprej; vse te ideje se skupaj uvrščajo pod en sam naziv “joga”. Ko Shri Krishna pravi, “Joga je ravnovesje”, potem v sanskrtu govori o popolnoma očitni stvari, kajti *joga* vključuje ravnotežje, povezanost; in v sanskrtu je ravnovesje *samvata* - biti skupaj. Torej gre za popolnoma preprosto, jasno trditev, ki hkrati ne pomeni nič zelo globokega, ampak izraža zgolj enega od temeljnih pomenov uporabljene besede.

Isto je z drugo omenjeno besedo, ki se uporablja v komentarju *Sutre* in ki hindujcu sporoča popolnoma jasen pomen: “Joga je *Samadhi*”. Poznavalcu angleščine to ne sporoča nobene zelo določne ideje; obe besedi potrebujeta pojasnilo. Za poznavalca sanskrtu pa sta ti dve besedi očitno povezani ena z drugo. Kajti beseda *joga*, kakor smo videli, pomeni “biti povezan skupaj”, beseda *samadhi*, ki izhaja iz korena *dha*, “umestiti”, pa s predlogoma *sam* in *a*, pomeni “povsem skupaj”. *Samadhi* torej dobesedno pomeni “umestiti povsem skupaj”, pri čemer bi bil njegov etimološki ekvivalent v angleščini “to compose” - *com* = *sam*, *posita* = *place* (sestaviti). *Samadhi* torej pomeni “composing the mind” (sestaviti um), zbrati ga skupaj, odstraniti vse motnje. Tako smo tako preko filološke kot preko praktične raziskave dveh besed ugotovili, da sta besedi *joga* in *samadhi* neločljivo povezani. In ko *Vyasa*, komentator, pravi: “Joga je sestavljen um”, sporoča jasno in pomembno idejo o tem, kaj vključuje *joga*. Čeprav po naravnem zaporedju idej sedaj *Samadhi* pomeni stanje transa, ki izhaja iz popolne zbranosti, pa ne bi smeli pozabiti na njegov izvorni pomen.

Zato je pri razlagi joge človek pogosto v zadregi pri izbiri ustrezne angleške besede, ki naj bi pojasnila mnoge pomene v sanskrtskem jeziku, tako da tistim med vami, ki to lahko naredijo, toplo priporočam, da se do neke mere seznanijo s tem čudovitim jezikom, da bi vam postala literatura o jogi bolj razumljiva kot nekemu, ki sploh ne pozna sanskrta.

Njen odnos do indijskih filozofij

Za trenutek preučimo položaj, ki ga ima joga v odnosu do dveh velikih hindujskih šol filozofskega mišljenja, kajti ne zahodnjak ne Indijski poznavalec sanskrta ne moreta dejansko prav razumeti prevodov glavnih indijskih knjig, ki so sedaj dostopni na zahodu, in sile njihovih namigov, če se do neke mere ne seznanita z obrisi teh dveh velikih šol filozofije, ki predstavljata temelj, na katerem so izgrajene te knjige. Vzemite Bhagavad-Gito. Verjetno je med vami veliko takšnih, ki precej dobro poznajo to knjigo, ki jo uporabljajo kot knjigo, ki jim pomaga v duhovnem življenju, ki poznajo večino njenih pravil. Vendar pa morate biti pri nje branju bolj ali manj v megli, dokler ne sprejmete dejstva, da je utemeljena na posebni indijski filozofiji in da je pomen skoraj vseh tehniških besed v njej praktično omejen na filozofijo, ki je znana kot Samkhya. Nekaj stavkov je takšnih, ki bolj pripadajo Vedanti, vendar pa večji del knjige pripada Samkhyi, pri čemer naj bi bilo samo po sebi umevno, da ljudje, ki to knjigo berejo ali uporabljajo, poznajo obris Samkhya filozofije. Ne želim zahajati v podrobnosti, vendar pa vam moram ponuditi vodilne ideje te filozofije. Kajti, če boste dojeli te, potem ne boste le brali vašo Bhagavad-Gito bolj inteligentno kot prej, ampak jo boste sposobni praktično uporabiti za potrebe joge na način, ki brez tega poznavanja skorajda ni mogoč.

Podobno kot v Bhagavad-Giti so tudi v Patanjalijevih Joga-Sutrah izrazi iz Samkhye, pa tudi zgodovinsko joga temelji na Samkhyi, vsaj kar se tiče njene filozofije. Samkhya se ne ukvarja z obstojem Božanstva, ampak le z nastankom veselja, redom evolucije. Zato se pogosto imenuje Nir-isvara Samkhya, Samkhya brez Boga. Vendar pa je tako tesno povezana s sistemom Joge, da se slednji imenuje Sesvara Samkhya, Samkhya z Bogom. Za njeno

razumevanje moram zato orisati del Samkhya filozofije, tisti del, ki obravnava odnos Duha in materije. Pozorni bodite na razliko med le-tem in vedantskim pojmovanjem Jaza in Ne-Jaza in nato poiščite njuno povezanost v teozofskem pogledu na dejstva v naravi. Usmeritve, ki prihajajo iz ust Gospoda Joge v Giti, se vam včasih lahko zdijo medsebojno v nasprotju in protislovne, zato ker so včasih zapisane s Samkhya izrazi, včasih pa v izrazih Vedante, ki izhajajo z različnih stališč, pri čemer ena gleda na svet s stališča materije, druga pa s stališča Duha. Če ste študent teozofije, potem vas bo poznavanje dejstev usposobilo za tolmačenje različnih stavkov. Sprava in razumevanje teh navidezno protislovnih stavkov je cilj, h kateremu želim, da sedaj usmerite svojo pozornost.

Samkhya šola izhaja iz trditve, da je vesolje sestavljeno iz dveh činiteljev, prvotnega para nasprotij, Duha in Materije, ali bolj točno, iz Duhov in Materije. Duh se imenuje Purusha - Človek; in vsak Duh je nek posameznik. Purusha je enota, enota zavesti; vse enote so iste narave, vendar večno različne med seboj. Teh enot je mnogo; v svetu ljudi lahko najdemo brezštevne Purushe. Toda, čeprav so po številu brezštevne, so po naravi istovetne, so homogene. Vsaka Purusha ima tri značilnosti, in te so podobne v vseh. Prva značilnost je pozornost; ta bo postala poznavanje. Druga značilnost je življenje ali prana; ta bo postala delovanje. In tretja značilnost je nespremenljivost, bistvo večnosti; ta bo postala volja. Večnost ni, kakor napačno mislijo nekateri, večni čas. Večni čas nima nič skupnega z večnostjo. Čas in večnost sta dve povsem različni stvari. Večnost je nespremenljiva, sočasna. Nobeno časovno zaporedje, četudi večno - če bi takšno lahko obstajalo - ne more dati večnosti. Dejstvo, da ima Purusha to svojstvo nespremenljivosti, nam pove, da je On večni; kajti nespremenljivost je znamenje nečesa večnega.

Takšna so tri svojstva Purushe v skladu s Samkhyo. Čeprav ta niso ista kot Vedantska Sat, Chit in Ananda, pa so praktično istovetna. Pozornost ali poznavanje je Chit; življenje ali sila je Sat; nespremenljivost, bistvo večnosti, je Ananda.

Nasproti tem Purusham, brezkončnemu številu homogenih enot, stoji Prakriti, Materija, druga od Samkhya dvojnosti. Prakriti je ena; Purushe so mnoge. Prakriti je trajna; Purushe so, ker so številne, homogene enote, ne-trajne. Ustavimo se za trenutek pri imenu Prakriti. Raziščimo njegov koren-ski pomen. Ime nakazuje njegovo bistvo. Pra pomeni “naprej”, kri pa je koren od “narediti”. Prakriti tako pomeni “vnaprej-narediti”. Materija je to, kar omogoča nastanek bistva Bitja. To, kar je Bitje - bit-je (is-tence), postane iz-bit-je (ex-is-tence) - zunaj-bivajoče (out-being) preko Materije. In opisati Materijo kot “vnaprej-delujočo” pomeni podariti ji bistvo z eno samo besedo. Le s Prakriti se lahko Duh, Purusha, “vnaprej-naredi” ali “objavi” samega sebe. Brez prisotnosti Prakriti je Purusha nemočna, zgolj abstraktnost. Prakriti ima tudi tri značilnosti, dobro znane gune - attribute ali svojstva. Te so ritem, gibljivost in inertnost. Ritem omogoča pozornosti, da postane poznavanje. Gibljivost omogoča življenju, da postane delovanje. Inertnost omogoča nespremenljivosti, da postane volja.

Pojmovanje odnosa Duha do Materije je zelo posebno, tako da zmedene predstave o tem odnosu porajajo številne nesporazume. Če ga dojamete, postane Bhagavad-Gita razsvetljujoča, vsi stavki o delovanju in delujočemu ter o napačnosti rekla “Jaz delujem” pa lahko razumljivi, ker vključujejo tehnične Samkhya ideje.

Tri svojstva Prakriti, ko o Prakriti razmišljamo kot o ločeni od Purushe, so v ravnovesju, negibna, uravnotežena eno do drugega, in nevtralizirajo eno drugega, tako da se Materija imenuje jada, ne-zavestna, “mrtva”. Vendar pa se v prisotnosti Purushe vse spremeni. Ko se Purusha nahaja v bližini Materije, potem nastopi v Materiji sprememba - ne zunaj nje, ampak v njej.

Purusha deluje na Prakriti s približevanjem, pravi Vyasa. Približa se Prakriti in Prakriti začne živeti. “Približevanje” je simboličen način izražanja, prilagoditev našim predstavam o času in prostoru, kajti mi si ne znamo predstavljati neke “bližine” nečesa, kar je brezčasno in brezprostorno - Duh. Beseda približevanje nakazuje nek vpliv, ki ga vrši Purusha na Prakriti in ki se odvije, ko gre za materialne predmete, z njih približevanjem. Ko

magnet približamo kosu železa, ali ko nekemu ne-naelektrenemu telesu približamo naelektreno, to približevanje v železu ali ne-naelektrenem telesu povzroči določene spremembe. Bližina magneta spremeni železo v magnet; v njem se sprožijo svojstva magneta, odraža dva pola, privlači opilke, privlači ali odbija konce kompasove igle. V prisotnosti pozitivno naelektrenega telesa, se preuredi naelektrenost v nevtralnem telesu; ko pa se naelektrenemu telesu približa negativno, se pozitivno umakne. V obeh primerih pride do notranje spremembe zaradi bližine drugega predmeta. Tako je tudi s Purusho in Prakriti. Purusha ne naredi ničesar, toda iz Purushe prihaja nek vpliv, kot v primeru magnetnega vpliva. Pod tem vplivom Purushe pride do čudovite spremembe. Ne vem, katere besede naj uporabim, da ne bi naredila napake pri pojasnjevanju. Ne moremo reči, da Prakriti vsrka vpliv. Težko bi tudi rekli, da odseva Purusho. Toda prisotnost Purushe povzroči določene notranje spremembe, povzroči razliko v ravnovesju treh gun v Prakriti. Tri gune so bile v stanju ravnovesja. Nobena guna ni bila objavljena. Bile so uravnotežene ena proti drugi. Kaj se zgodi, ko Purusha vpliva na Prakriti? Svojstvo pozornosti v Purushi prevzame ali odseva guna, ki se imenuje Sattva - ritem, in postane v Prakriti poznavanje. Svojstvo, ki ga v Purushi imenujemo življenje, prevzame ali odseva guna, ki se imenuje Rajas - gibljivost, in postane v Prakriti sila, energija, delovanje. Svojstvo, ki ga v Purushi imenujemo nespremenljivost, prevzame ali odseva guna, ki se imenuje Tamas - inertnost, in se nato v Prakriti izrazi kot volja ali želja. Tako se v uravnoteženem ravnovesju Prakriti odvije sprememba že zaradi same bližine, prisotnosti, Purushe. Purusha ni nič izgubila, vendar pa je sočasno prišlo do spremembe v materiji. V njej se je pojavilo poznavanje. V njej se je pojavila sila, delovanje. V njej se je pojavila volja ali želja. S to spremembo v Prakriti pride še do druge spremembe. Trije atributi Purushe med sabo ne morejo biti ločeni, kakor tudi ne morejo biti med sabo ločeni trije atributi Prakriti. Zato je ritem, ko si prilasti pozornost, pod vplivom celotne tri-v-eni Purushe in ne more, da ne bi kot delovanje in voljo prevzel tudi podrejenega življenja in nespremenljivosti. Tako je tudi z gibljivostjo in inertnostjo. V kombinacijah eno ali drugo svojstvo prevladuje, tako da lahko

imamo kombinacije, ki kažejo prevladujočo pozornost-ritem, ali življenjegljivost, ali nespremenljivost-inertnost. Kombinacije, v katerih prevladuje pozornost-ritem ali poznavanje, postanejo “um v naravi”, subjekt ali subjektivna plat narave. Kombinacije, v katerih prevladuje katero koli od drugih dveh svojstev, postanejo objekt ali objektivna plat narave, “sila v materiji” zahodnega znanstvenika. (Priatelj pravi, da je prva Suddha Sattva Ramanuja šole, druga in tretja pa Prakriti, ali duh-materija, nižji pomen iste.)

Na ta način smo naravo razdelili na dva dela, na subjektivni in objektivni. Sedaj imamo v naravi vse, kar je potrebno za objavljane delovanja, za proizvodjanje oblik in za izražanje zavesti. Imamo um, silo in materijo. Purusha nima več kaj storiti, kajti vse moči je vlila v Prakriti in čaka ob strani, kontemplira o njih medigri, sama pa ostaja nespremenjena. Drama obstoja se odigrava znotraj Materije, in vse, kar počne Duh, je to, da jo gleda. Purusha je gledalec, pred katerim se odigrava drama. Ni igralec, ampak le gledalec. Igralec je subjektivni del narave, um, ki je odsev pozornosti v ritmični materiji.

To, s čemer on deluje - objektivna narava, je odsev drugih dveh svojstev Purushe - življenje in nespremenljivost - v gunah rajas in tamas. Tako imamo v naravi vse, kar je potrebno za izgradnjo vesolja. Purusha le gleda dramo, ki se odigrava pred njim. Je gledalec in ne igralec. To je prevladujoča misel v Bhagavad Giti. Vse naredi narava. Gune izgradijo vesolje. Človek, ki pravi: “Jaz delujem”, se moti in je zmeden; delujejo gune in ne on. On je le gledalec, ki gleda. Večina učenj v Giti je grajena na tem Samkhya pojmovanju; in če nam to ni jasno, ne bomo nikoli uspeli razbrati pomena v ozadju stavkov te posebne filozofije.

Obrnimo se sedaj k ideji Vedante. V skladu z njenim pogledom je Jaz ena, vse-prisotna, vse-prežemajoča, edina realnost. Ne obstaja nič, kot le Jaz - to je izhodišče Vedante. Vse-prežemajoč, vse-nadzorujoč, vse-navdihujoč Jaz je prisoten povsod. Tako kot eter prežema materijo, tako Edini Jaz prežema, obvladuje, podpira, oživlja vse. V Giti piše, da je, tako kot zrak, ki je povsod, tudi Jaz povsod v neskončni raznovrstnosti predmetov. Ko

skušamo dojeti obris mišljenja Vedante, ko skušamo dojeti to idejo o univerzalnem Jazu, ki je obstoj, zavest in blaženost, Sat-Chit-Ananda, odkrijemo, da nas nosi v bolj vzvišeno področje filozofije, kot je tisto, ki ga zaseda Samkhya. Jaz je Eno. Jaz je zavesten povsod, Jaz obstaja povsod, Jaz je povsod blažen.

Med temi svojstvi Jaza ni delitve. Ta povsod prisotna, vse-prežemajoča svojstva najdemo na vsaki točki, na vsakem kraju. Ni mesta, na katerega bi lahko položili svoj prst in rekli: "Tu Jaza ni." Kjer je Jaz - in On je povsod - je obstoj, je zavest in je blaženost. Jaz, ki je zavest, si domišlja omejenost, delitev. Iz tega domišljanja omejenosti se poraja oblika, raznovrstnost, mnogoterost. Iz te misli Jaza, iz te misli o omejenosti, se poraja vsa raznolikost mnogoterosti. Materija je omejenost, ki jo je vsilil Jaz s svojo lastno voljo, da bi omejil Samega sebe. "Eko ham, bahu yam", "Jaz sem eno; Jaz bom mnogi"; "naj bom mnogi", je misel Enega. In s to mislijo vstopi v obstoj mnogotero veselje. S to omejitvijo, samo-ustvarjeno, On obstaja, je On zavesten, je On srečen. V Njem se porodi misel, da je On Samo-obstoj, in glejte! obstoj postane mogoč. Kajti v Njem je volja po objavljanju, s čemer takoj vstopi v obstoj vsa manifestacija. Ker je v Njem vsa blaženost, je zakon življenja iskanje sreče, bistvena značilnost vsakega čutečega bitja. Veselje se pojavi s Samo-omejitvijo v mišljenju Jaza. V trenutku, ko si ga Jaz preneha zamišljati, veselja ni več, izgine kot sanje. To je temeljna ideja Vedante. Nato iz Samkhye prevzame duhove - Purushe; vendar pa pravi, da so ti duhovi le odsevi enega Jaza, ki se izlivajo iz delovanja Jaza in ki v miniaturi poustvarjajo Njega, z omejitvami, ki jim jih je vsilil univerzalni Jaz in ki so na videz delci veselja, dejansko pa istovetni z Njim. Igra Vzvišenega Jaza je tista, ki ustvari omejitve in v njih poustvari svojstva Jaza; zavest Jaza, Vzvišenega Jaza postane v ločenem Jazu poznavanje, moč vedeti. Obstoj Jaza postane delovanje, moč objavljanja. In blaženost Jaza postane volja, najgloblji del vsega, hrepenenje po sreči, po blaženosti; in odločenost, da bi se jo doseglo, je to, kar imenujemo volja. In tako so v omejenosti moč vedeti, moč delovati in moč hoteti, odsevi bistvenih svojstev univerzalnega

Jaza v ločenem Jazu. Ali drugače: to, kar je bila univerzalna pozornost, postane v ločenem Jazu poznavanje; to, kar je bilo v univerzalnem Jazu zavedanje o samem sebi, postane v omejenem Jazu zavedanje drugih; zavedanje vsega postane poznavanje posameznega. Tako je tudi z obstojem Jaza: Samo-obstoj univerzalnega Jaza postane v omejenem jazu delovanje, ohranjanje obstoja. In tako blaženost univerzalnega Jaza postane v omejenem izrazu posameznega Jaza volja, ki išče srečo, Samo-opredeljenost Jaza, iskanje Samo-uresničitve, najgloblje bistvo človeškega življenja.

Razlika nastopi z omejenostjo, z oženjem univerzalnih svojstev v posebna svojstva omejenega Jaza; v svojem bistvu so ista, čeprav se zdijo v manifestaciji različna. Tako imamo moč vedeti, moč hoteti in moč delovati. To so tri velike moči Jaza, ki se kažejo v ločenem Jazu, v vsaki raznolikosti oblik, od najmanjšega organizma do vzvišenega Logosa.

Potem je, ravno tako kot v Samkhyi, v kateri Purusha istoveti samega sebe z materijo, v kateri odseva, zaradi česar obstaja zabloda in vezanost, tudi v Vedanti, Jaz, večno svobodni, ki si zamišlja samega sebe kot vezanega na materijo in istoveti samega sebe s svojimi omejitvami, zaveden in pod nadvlado Maye; kajti Maya je samo-istovetenje Jaza z njegovimi omejitvami. Večno svobodni ne more biti nikoli vezan na materijo; večno Samo-opredeljenemu ne more nikoli vladati materija, razen v primeru njegove lastne nevednosti. Njegova lastna domišljija omejuje njegove vrojene moči; on je vezan zato, ker si domišlja, da je vezan; on je nečist, ker si domišlja, da je nečist; on je neveden, ker si domišlja, da je neveden. Z izginotjem zablode odkrije, da je večno čist, večno moder.

V tem je velika razlika med Samkhyo in Vedanto. V skladu s Samkhyo je Purusha gledalec in nikoli igralec. V skladu z Vedanto je Jaz edini igralec, vse ostalo pa je maya: v skladu z učenjem Vedante ni nobenega drugega, ki bi igral, kot le Jaz. Kakor pravi Upanishada: Jaz je hotel videti in nastale so oči; Jaz je hotel slišati in nastala so ušesa; Jaz je hotel misliti in nastal je um. Oči, ušesa in um obstajajo zato, ker je Jaz hotel, da obstajajo. Jaz si prilasti materijo, zato da bi preko nje lahko objavljaj svoje moči. Razlika

med Samkhyo in Vedanto je torej v tem, da v Samkhyi bližina Purushe izrazi v materiji, ali v Prakriti, vse te značilnosti in da deluje Prakriti in ne Purusha. V Vedanti pa obstaja in deluje le Jaz; On si domišlja omejenost in pojavi se materija; On si prilasti materijo, zato da bi lahko On objavil svojo lastno zmožnost.

Samkhya je znanstvenikov pogled na vesolje, Vedanta je pogled na vesolje metafizika. Haeckel je skoraj v popolnosti nezavedno razložil Samkhya filozofijo. Njegova predstavitev je tako blizu tisti Samkhye, da bi jo le še ena ideja naredila za čisto enako Samkhyi; on ni priskrbel bližine zavesti, ki jo Samkhya terja za svojo končno dvojnost. On ima Silo in Materijo, on ima Um in Materijo, nima pa nobene Purushe. Njegova zadnja knjiga, ki jo je kritiziral Sir Oliver Lodge, je s hindujskega stališča povsem razumljiva kot skoraj točna predstavitev Samkhya filozofije. Njegov pogled je pogled znanstvenika, ki je ravnodušen do vprašanja “zakaj” obstajajo dejstva, ki jih beleži. Vedanta pa je, kot sem rekla, pogled metafizika, ki išče enost, v kateri so ukoreninjene in v katero se razgradijo vse raznolikosti.

Torej pogledajmo sedaj, kako ta dva sistema osvetli Teozofija? Teozofija usposablja vsakega misleca, da spravi med seboj delne trditve, ki so na videz protislovne. Teozofija, tako kot Vedanta, razglša obstoj univerzalnega Jaza. Teozofija ponavlja vse to, kar o univerzalnem Jazu in Samo-omejevanju govori Vedanta. Mi te Samo-omejene jaze imenujemo Monade in pravimo, tako kot Vedantist, da te Monade poustvarjajo v naravi univerzalni Jaz, katerega delci so. Zato v njih najdemo tri svojstva, ki jih najdete v Najvišjem. One so enote, ki predstavljajo Purushe Samkhya filozofije; vendar pa z eno veliko razliko, kajti te enote niso pasivni opazovalci, ampak dejavni igralci v drami vesolja, čeprav so, ker se nahajajo nad peternim vesoljem, gledalci, ki vlečejo niti igralcev na odru.

Monada prevzame iz vesolja materije atome, ki kažejo svojstva, ki ustrezajo njenim trem svojstvom, in v teh ona misli, hoče in deluje. Prevzame ritmične kombinacije in kaže svoje svojstvo poznavanja. Prevzame svojstva gibljivosti in preko njih kaže svoje delovanje. Prevzame inertne kombinacije

in kaže svoje svojstvo blaženosti, voljo biti srečen. Zaznajte razliko med frazo in mislijo. V Samkhyi se Materija spremeni, da bi odsevala Duh; dejansko pa si Duh prilasti delce Materije in preko njih izraža svoje lastne značilnosti - ogromna razlika. On ustvari igralca za Samo-izražanje, in ta igralec je "duhovni človek" teozofskega učenja, duhovna Triada, Atma-buddhi-manas, h kateri se bomo kmalu vrnili.

Monada ostaja onstran peternega vesolja, in v tem smislu je gledalec. Prebiva onstran petih ravni materije. Onstran Atmične, ali Akashične ravni, onstran Buddhične ravni, ravni Vayuja; onstran mentalne ravni, ravni Agnija; onstran astralne ravni, ravni Varune; onstran fizične ravni, ravni Kubere. Onstran vseh teh ravni je Monada, Jaz, Samo-zavesten in Samo-opredeljen. On vlada v nespremenljivem miru in živi v večnosti. Toda, kakor smo omenili zgoraj, on si prilašča materijo. Prevzame atom Atmične ravni in v njem nekako utelesi svojo voljo, in to postane Atma. Prilasti si atom Buddhične ravni in odseva v njem svoj aspekt poznavanja, in to postane Buddhi. Prilasti si atom manasične ravni in nekako utelesi v njem svoje delovanje, in to postane Manas. Tako dobimo, Atmo, plus Buddhi, plus Manas. Ta Triada je odsev Monade, ki se nahaja onstran peternega vesolja, v peterne vesolju. Teozofske izraze je mogoče z lahkoto poistovetiti s tistimi drugih šol. Teozofska Monada je Jivatma indijske filozofije, Purusha v Samkhyi, posamezni Jaz Vedante. Trojna manifestacija, Atma-buddhi-manas, je rezultat Purushine bližine Prakriti, subjekt v Samkhya filozofiji, utelešeni Jaz v najvišjih ovojih, v skladu z Vedanta učenjem. V eni imate ta Jaz in Njegove ovoje, v drugi Subjekt, odsev Purushe v materiji. Tako lahko takoj vidite, da imate opravka z istimi pojmovanji, le da se na njih gleda z različnih stališč. Teozofi smo bližje Vedanti kot pa Samkhyi. Toda, če poznate principe, lahko postavite trditve teh dveh filozofij v njihove lastne niše in tako ne boste zmedeni. Naučite se principov, pa boste lahko razložili vse teorije. To je vrednost teozofskega učenja; ponuja vam principe in vas prepušča preučevanju filozofij, tako da jih lahko študirate z baklo v roki, namesto v temi.

Če razumemo naravo duhovnega človeka, ali Triade, kaj se nam potem razkrije v zvezi z vsemi objavljanji zavesti? Da gre za dvojnosti, Duh-Materija, na vsaki ravni našega peternega vesolja. Če ste znanstvenik, potem jo boste imenovali poduhovljena Materija; če ste metafizik, jo boste imenovali materializiran Duh. Oba stavka sta enako resnična, tako dolgo, dokler veste, da sta obe stalno prisotni v vsakem objavljanju, da to, kar vidite, ni zgolj igra materije, ampak igra Duha-Materije, neločljivega med obdobjem manifestacije. Potem pri branju kakšne stare knjige, ko boste naleteli na trditev “um je materialen”, ne boste zmedeni; vedeli boste, da pisec govori v jeziku Samkhya, ki povsod govori o Materiji, vendar vključuje prisotnost Duha, da ta prisotnost omogoča delo Materije. Potem ne boste, ko se bo v indijski filozofiji stalno ponavljala trditev “um je materialen”, le-tega mešali z nasprotnim pogledom materialista, ki pravi, da je “um proizvod materije” - povsem druga stvar. Čeprav pripadnik Samkhya lahko uporablja materialistične izraze, pa vendar vedno priznava oživljajoč vpliv Duha, medtem ko materialist naredi iz Duha proizvod Materije. Dejansko ta dva pogleda ločuje prepad, pa čeprav je lahko jezik, ki ga uporabljata, pogosto isti.

Um

“Joga je ohromitev funkcij uma,” pravi Patanjali. Potrebno je zatreti funkcije uma; in da bi bili sposobni dojeti, kaj to dejansko pomeni, se moramo bolj poglobiti v to, kaj misli indijski filozof z besedo “um”.

Um ima, v širšem smislu tega izraza, tri velike lastnosti ali svojstva: poznavanje, željo ali voljo in delovanje. Joga se ne ukvarja takoj z vsemi temi tremi, ampak le z enim, s poznavanjem, s subjektom v Samkhya. Vendar pa ne moremo, kakor smo videli, povsem ločiti poznavanja od drugih dveh, kajti zavest je enota, in čeprav se ukvarjamo samo s tistim delom zavesti, ki ga posebej imenujemo poznavanje, le-tega ne moremo povsem osamiti. Zato indijski psiholog, ko raziskuje to lastnost, poznavanje, le-tega razdeli na tri, ali, kakor pravi Vedanta, na štiri dele (vendar naj z vsem spoštovanjem povem, da Vedanti tu delajo napako).

Če vzamete katero koli Vedantsko knjigo in berete v njej o umu, boste ugotovili, da zanj uporablja posebno besedo, ki prevedena pomeni “notranji organ”. Ta beseda, antah-karana, se uporablja povsod, kjer mi uporabljamo besedo “um”; vendar pa se uporablja le v zvezi s poznavanjem, ne pa z delovanjem in željo. Rečeno je, da je četveren, sestavljen iz Manasa, Buddhija, Ahamkare in Chitte; vendar pa je ta četverna delitev zelo zanimiva. Vemo, kaj je Manas, kaj je Buddhi, kaj je Ahamkara, toda kaj je Chitta? Kaj je Chitta izven Manasa, Buddhija in Ahamkare? Vprašajte to kogar koli in zabeležite njegov odgovor, pa boste odkrili, da so odgovori zelo medli. Zato jo poskušajmo analizirati sami in odkriti, ali jo lahko osvetlimo z uporabo teozofske ideje o trojici, ki je povzeta v četrti, ki dejansko ni četrta, ampak vsota treh. Manas, Buddhi in Ahamkara so tri različne stranice trikotnika, trikotnik pa se imenuje Chitta.

Chitta ni četrta, ampak vsota treh: Manasa, Buddhija in Ahamkare. To je stara ideja trojice v združenosti. H. P. Blavatsky vedno znova in znova uporablja to povzemanje svojih trojic v četrti, kajti sledi starim metodam. Četrta, ki je vsota treh, ni nekaj drugega od teh, ampak združuje njihovo navidezno različnost. Pripišimo to Antahkarani.

Vzemimo poznavanje. Čeprav pri poznavanju prevladuje aspekt Jaza, pa ta ne more obstajati popolnoma sam. V vsakem dejanju poznavanja je prisoten celoten Jaz. Podobno je z ostalima dvema. Noben ne more obstajati brez drugih dveh. Kjer obstaja poznavanje, obstajata tudi druga dva aspekta, pa čeprav podrejena. Prisotno je delovanje, prisotna je volja. Predstavljajmo si, da je poznavanje, tako čisto kot je le lahko, usmerjeno v samega sebe, odsevajoče v samem sebi, tako da imamo Buddhi, čisti razum, samo bistvo poznavanja; tega v vesolju zastopa Vishnu, podpirajoča modrost vesolja. Sedaj si predstavljajmo poznavanje, ki gleda navzven in ki odseva samega sebe v delovanju, svojem bratskem svojstvu, in dobimo mešanico poznavanja in delovanja, ki se imenuje Manas, dejavni um; poznavanje, ki odseva v delovanju, je Manas v človeku ali Brahma, ustvarjalni um v vesolju. Ko poznavanje na podoben način odseva samega sebe v volji, potem postane

Ahamkara, "jaz sem jaz" v človeku, ki ga v veselju zastopa Mahadeva. Tako smo v mejah tega poznavanja našli trojno delitev, ki tvori notranji organ ali Antahkarano - Manas, plus Buddhi, plus Ahamkara - ne najdemo pa četrte. Kaj je potem Chitta? Je vsota treh, tri skupaj, celota treh. Zaradi starega načina štetja teh stvari, dobite delitev Antahkarane na štiri.

Mentalno telo

Sedaj moramo obravnavati mentalno telo, ki ga bomo zaradi praktičnih namenov enačili z umom. Prva stvar, ki jo mora opraviti človek pri praktični Jogi je ta, da loči samega sebe od mentalnega telesa, da se iz tega umakne v ovoj, ki je neposredno nad njim. In tu ponavljam to, kar sem rekla že prej, da je v Jogi Jaz vedno zavest plus nosilec, od katerega zavest ni sposobna ločiti same sebe. Vse, kar se nahaja nad telesom, ki ga ne morete zapustiti, je zaradi praktičnih razlogov Jaz, in vaš prvi poskus mora biti umik iz vašega mentalnega telesa. V teh pogojih se mora Manas poistovetiti z Jazom, duhovna Triada, Atma-buddhi-manas, pa spoznana kot ločena od mentalnega telesa. To je prvi korak. Vi morate biti sposobni vzeti ali odložiti svoj um kot to počnete z orodjem, preden je kakor koli smiselno obravnavati nadaljnje napredovanje Jaza pri odlaganju njegovih ovojev. Zato je mentalno telo uporabljeno kot začetna točka. Zatrpite mišljenje. Umirite ga. Kakšno je običajno stanje mentalnega telesa? Če na to telo pogledate z višje ravni, v njem vidite nenehno spreminjanje barv. Vidite, da se te včasih porajajo od znotraj, včasih od zunaj. Včasih povzroči spremembo v zavesti vibracija od zunaj, čemur sledi ustrezna sprememba v barvah mentalnega telesa. Če pride do spremembe v zavesti, to povzroči vibracijo v materiji, v kateri deluje zavest. Mentalno telo stalno spreminja svoje odtenke in barve, ni nikoli mirno, hitro spreminja barve po vsej svoji vsebini. Joga je ustavitev vsega tega, je ohromitev vibracij in sprememb. Ohromitev spremembe v zavesti ustavi vibriranje mentalnega telesa; ustavitev vibriranja mentalnega telesa ustavi spremembe v zavesti. V mentalnem telesu Mojstra ni nobene spremembe barve, razen če je sprožena od znotraj; nobena zunanja spodbuda ne more proizvesti kakršnega koli odgovora,

nobena vibracija ne more porušiti tega popolnoma nadzorovanega mentalnega telesa. Barva mentalnega telesa Mojstra je kot mesečina na nakodranem oceanu. Znotraj te mesecu podobne beline se nahajajo vse barvne možnosti, vendar pa ne more nobena iz zunanjega sveta proizvesti niti najmanjšo spremembo odtenka tega trdnega žarčenja. Če pride do spremembe v zavesti od znotraj, potem sprememba pošlje val občutljivega odtenka preko mentalnega telesa, ki ustreza zgolj barvi spremembe, ki je bila sprožena od znotraj, in nikoli spremembe, ki bi bila spodbujena od zunaj. Njegovo mentalno telo ni nikoli njegov Jaz, ampak je zgolj Njegovo orodje ali instrument, ki ga lahko vzame ali odloži po svoji volji. Je le nek zunanji ovoj, ki ga On uporablja, ko mora komunicirati z nižjim svetom.

S to zamisljite o ustavitvi vseh sprememb barv v vašem mentalnem telesu si lahko predstavljate, kaj je mišljeno z ohromitvijo. V Jogi se zaustavijo vse funkcije uma. Začeti morate s svojim mentalnim telesom. Naučiti se morate, kako v celoti ustaviti vibracije, kako narediti metalno telo brezbarvno, mirno in spokojno, odzivno le na spodbude, ki jih izbirate vi sami. Kako boste sposobni reči, kdaj je um dejansko pod nadzorom, kdaj ni več del vašega Jaza? To boste začeli ugotavljati tedaj, ko boste odkrili, da lahko z delovanjem vaše volje ustavite tok mišljenja in ohranite um v popolnem miru. Preseči je potrebno ovoj za ovojem, in dokaz, da ste določen ovoj presegli, je to, da ne more več vplivati na vas. Vi lahko vplivate nanj, ne more pa on na vas. Tedaj, ko vas nič izven vas ne more več vznemiriti, ne more vznemiriti uma, tedaj, ko se um ne odziva več na zunanje, razen na podlagi vaše lastne spodbude, potem lahko rečete: "To ni moj Jaz". Postal je del zunanjega, ni ga več mogoče istovetiti z Jazom.

Od tega na podoben način preidete na osvajanje kavzalnega telesa. Ko se dovrši osvojitve kavzalnega telesa, preidete na osvajanje buddhičnega telesa. In ko je zaključena izpopolnitev buddhičnega telesa, preidete na osvajanje atmičnega telesa.

Um in Jaz

Ne smemo biti presenečeni, če v teh pogojih nenehnega izginjanja funkcij uma, nesrečen študent vpraša: "Kaj se zgodi s samim umom? Kaj ostane, če zatrete vse funkcije?" Indijski način učenja je takšen, da se v trenutku, ko imate težavo, nekdo dvigne in postavi vprašanje. In v komentarjih je vedno prisotno vprašanje, ki odpravlja težavo. Patanjalijev odgovor je: "Po tem opazovalec ostane v svoji lastni obliki." Teozofija pa odgovarja: "Ostane Monada." To je konec človekovega romanja. To je najvišja točka, do katere se lahko povzpne človeštvo: do zavrtja vseh odsevov v peternem vesolju, skozi katerega je Monada objavljala svoje moči. In nato Monadi preostane, da spozna samo sebe, obogatena z izkušnjo, preko katere so prešli njeni objavljeni aspekti.

Toda za Samkhya filozofa je težava zelo velika, kajti, ko on ostane le z opazovalcem, ko opazovano preneha obstajati, skoraj izgine tudi opazovalec sam. Njegova edina funkcija je bila, da opazuje igro uma. Ko igra uma izgine, kaj ostane? On ne more biti več opazovalec, saj ni ničesar za opazovati. Edini odgovor je: "On ostane v svoji lastni obliki." Sedaj se nahaja izven manifestacije, dvojnost je presežena, in tako se Duh potopi nazaj v latentnost, nič več zmožen objavljanja. To pa je zelo resna razlika od teozofskega pogleda na vesolje, kajti v skladu s tem pogledom na vesolje, je Monada, ko so zatrite vse te funkcije, vladar nad materijo in pripravljena na nov cikel delovanja; nič več suženj, ampak gospodar.

Vse analogije nam kažejo, da Jaz, ko se umika iz enega ovoja za drugim, ne izgublja, ampak pridobiva samo-poznavanje. Z vsakim zaporednim umikom postaja samo-poznavanje bolj in bolj živo. Tako Jaz z odlaganjem ene tančice materije za drugo v urejenem zaporedju prepoznava, da dotično telo ni on sam. V tem procesu umikanja postaja njegovo občutenje samo-poznavanja vse bolj in ne manj ostro. Pomembno je, da to vemo, kajti pri obravnavi vzhodnih idej zahodni bralci, zaradi nerazumevanja pomena stanja osvoboditve ali stanja Nirvane, le-to pogosto istovetijo z ničem ali z ne-zavestnostjo - kar je povsem zmotna predstava, ki nato pri obravnavi

jogijskih procesov obarva celotno njihovo mišljenje. Predstavljajte si stanje človeka, ki se v celoti istoveti s telesom, tako da se ne more niti v mislih ločiti od njega - stanje nerazvitega človeka - in ga primerjajte z močjo, življenjsko silo in bistrino vaše lastne mentalne zavesti.

Zavest nerazvitega, na telo omejenega človeka, z občasnimi dotiki sanjave zavesti, je v svojem razponu zelo omejena. Človek nima predstave o obsegu vaše zavesti, o vašem abstraktnem mišljenju. Vendar, ali je ta zavest nerazvitega človeka bolj živa ali manj živa od vaše? Gotovo boste rekli, da je manj živa. Vi ste precej presegli njegove moči zavedanja. Vaša zavest je prej astralna kot pa fizična, in zato je njena živost večja. Ko se Jaz umika iz ovoja za ovojem, se vse bolj in bolj spoznava, ne pa vse manj in manj; z odlaganjem ovoja za ovojem postaja samo-poznavanje bolj silovito. Ko postaja obod bolj propusten, jedro postaja močnejše. Na zadnji stopnji pa jedro pozna samega sebe na vsaki točki oboda.

Ko je to dovršeno, obod izgine, ne pa jedro. Jedro ostane. Tako kot ste vi bolj živo zavestni kot nerazviti človek, tako kot je vaša zavest bolj živa in ne manj kot tista nerazvitega človeka, tako je tudi, ko se vzpenjamo po stopnišču življenja in odlagamo oblačilo za oblačilom. Postajamo bolj zavestni obstoja, bolj zavestni znanja, bolj zavestni samo-določene moči. Z odpadanjem tančice za tančico, sposobnosti Jaza sijejo navzven bolj močno. Po analogiji mora biti torej takrat, ko se dotaknemo Monade, naša zavestnost mogočnejša, bolj živa in bolj popolna. Ko se učite resnično živeti, moč vaših moči in čutenj raste.

In vedite, da se nad ovoji, nad deli Ne-Jaza, izvaja popoln nadzor. Vi ne nadzirate vašega Jaza; to je napačno pojmovanje; vi nadzirate vaš Ne-Jaz. Jaz ni nikoli pod nadzorom; On je Nesmrtni Notranji Vladar. On je nadzornik, ne nadzirani. Ko se ovoj za ovojem podreja vašemu Jazu in ko telo za telesom postaja orodje vašega Jaza, potem spoznate resnico o reklu iz Upanishad, da ste vi Jaz, Notranji Vladar, Nesmrten.

3. predavanje

Joga kot znanost

Sedaj predlagam, da najprej obravnavamo dve veliki metodi Joge, prvo, ki se nanaša na Jaz, in drugo, ki se nanaša na Ne-Jaz. Preden začnem, naj vas spomnim, da obravnavamo le znanost Joge in ne druga sredstva doseganja združitve z Božanskim. Znanstvena metoda v skladu z indijskim pojmovanjem je tista, h kateri želim usmeriti vašo pozornost. Vendar pa bi vas pri tem spomnila na to, da obstajata, čeprav sedaj obravnavam le to, še dve drugi veliki poti, Bhakti in Karma. Joga, ki jo preučujemo, je Marga Jnanam ali pot znanja, in znotraj te poti, znotraj te Marge ali poti znanja, lahko odkrijemo, tako kot povsod v naravi, tri pod-delitve.

Metode Joge

V zvezi s tem, kar sem pravkar imenovala dve veliki metodi joge, je potrebno povedati, da po prvi od teh človek hodi po poti znanja z Buddhijem - čistim razumom; po drugi pa po isti poti z Manasom - konkretnim umom. Spomnili se boste, da sem včeraj, ko sem govorila o poddelitvah Antahkarane, poudarila, da je prisoten odsev enega svojstva v drugem; in v mejah Jazovega aspekta spoznavanja najdete Buddhi, spoznavanje, ki odseva v

spoznavanju; in Ahamkaro, spoznavanje, ki odseva v volji; ter Manas, spoznavanje, ki odseva v delovanju. S temi poddelitvami na umu boste takoj sposobni videti, da ti dve metodi Joge naravno pripadata dvem od teh treh. Kako pa je s tretjo? Kaj je z voljo, katere zastopnik v spoznavanju je Ahamkara? Tudi ta ima gotovo svojo pot, vendar pa bi zanjo težko rekli, da gre za "metodo". Volja si utira pot navzgor z golo, neomajno odločnostjo, z očmi uprtimi v cilj in z uporabo, najsi buddhija ali manasa, kot sredstvom za doseg tega cilja. Metafizika naj bi poznala Jaz; znanost naj bi razumela Ne-Jaz; vendar pa se obeh oprimemo ali ju opustimo, če služita, ali če ne služita, potrebam trenutka. Človek, pri katerem prevladuje volja, pogosto ne ve, kako pridobi predmet, h kateremu teži; znajde se v njegovih rokah, vendar pa ne ve "kako"; on ga je hotel imeti in narava mu ga je podarila. To vidimo tudi v jogi človeka Ahamkare, pod-tipu volje v spoznavanju. Tako kot sta v človeku Ahamkare podrejena Buddhi in Manas, tako sta v človeku Buddhija, podrejena Ahamkara in Manas, nista pa odsotna; in v človeku Manasa sta prav tako prisotna Ahamkara in Buddhi, vendar pa igrata podrejeno vlogo. Tako metafizika kot znanstvenika mora podpirati Ahamkara. Ta samo-določna sposobnost, to premišljeno zastavljanje v smeri izbranega cilja, je nujno v vseh oblikah joge. Najsi bo jogi sledil čisti spoznavni poti Buddhija ali pa hodil po bolj dejavni poti Manasa, v obeh primerih potrebuje samo-določno voljo, da bi ga podpirala v njegovi težavni nalogi. Spomnite se, da v Upanishadi piše, da slabotni človek ne more doseči Jaza. Potrebna je moč. Potrebna je odločnost. Potrebna je vztrajnost. In v vsakem uspešnem jogiju morate imeti to silovito odločnost, ki je samo bistvo individualnosti.

Torej, kaj sta ti dve veliki metodi? Eno lahko opišemo kot tisto, ki išče Jaz z Jazom; drugo pa lahko opišemo kot tisto, ki išče Jaz preko Ne-Jaza; in če boste o njima razmišljali na ta način, potem mislim, da bo za vas ta ideja razsvetljujoča. Tisti, ki iščejo Jaz preko Jaza, ga iščejo preko svojstva Buddhi; stalno se obračajo navznoter in odvrtačajo od zunanjega sveta. Tisti pa, ki Jaz iščejo preko Ne-Jaza, ga iščejo preko dejavnega delovanja Manasa; so

obrnjeni navzven; in preko preučevanja Ne-jaza se učijo spoznavati Jaz. Prva je pot metafizika; druga je pot znanstvenika.

Do Jaza preko Jaza

Oglejmo si to pot in njene ustrezne metode nekoliko bolj natančno. Pot, na kateri se prevladujoče uporablja sposobnost Buddhija, je, kakor smo ravnokar rekli, pot metafizika. To je pot filozofa. On se obrača navzven in skuša odkriti Jaz s potapljanjem v globine svoje lastne narave. Vedoč, da se Jaz nahaja v njem, skuša odstraniti oblačilo za oblačilom, ovoj za ovojem, in s procesom odstranjevanja doseči veličastje nezastrtga Jaza. Da bi to lahko začel, se mora odreči konkretnemu mišljenju in prebivati med abstrakcijami.

Njegova metoda mora biti nato neutrudna, podaljšana, potrpežljiva meditacija. Nič drugega ne bo služilo njegovemu cilju; neutrudno, prizadevno mišljenje, s katerim se dvigne iz konkretnih v abstraktna področja uma; in nadaljnje neutrudno, prizadevno mišljenje, s katerim se iz abstraktnega področja uma dvigne v področje Buddhija, kjer občuti združenost; in spet nadaljnje neutrudno mišljenje, s katerim se vzpenja še naprej, dokler se Buddhi nekako ne odpre v Atmo, dokler ne zagleda Jaz v vsem njegovem sijaju, le v plasti atmične materije, ovoju Atme v objavljenem peternem svetu. Vzdolž te težavne in neutrudne poti je potrebno najti Jaz preko Jaza.

Takšen človek mora povsem prezreti Ne-Jaz. On mora zapreti svoje čute za zunanji svet. Svet se ga ne sme več dotakniti. Čuti morajo biti zaprti za vse vibracije, ki prihajajo od zunaj, in postati mora gluhi, slepi, za vsa zapeljevanja materije, za vse raznolikosti predmetov, ki tvorijo vesolje Ne-jaza. Dokler ne bo dovolj močan, da bi se zaprl za zunanje spodbude ali zapeljevanja, mu bo pomagala odmaknjenost. Kontemplativni redovi rimo-katoliške Cerkve ponujajo dobro okolje za to pot. Ti izločijo zunanji svet, tako zelo kot je to le mogoče. Ta je kača, skušnjava, ovira. S stalnim odvracanjem od sveta mora jogi osredotočiti svoje mišljenje, svojo pozornost, na Jaz. Zato so za tiste, ki so izbrali to pot, tako-imenovani Siddhiji neposredne

ovire in ne pomagala. Vendar pa je trditev, ki jo lahko tako pogosto slišimo, da so Siddhiji stvari, katerim se je potrebno izogniti, precej bolj daljnosežna kot so si to sposobni predstavljati nekateri od naših sodobnih teozofov. Ti pravijo, da se je potrebno Siddhijem izogniti, a pozabljajo, da se Indijec, ki to govori, obenem izogiba tudi uporabi fizičnih čutov. On zapre fizična očesa in ušesa kot ovire. Nekateri teozofi pa pozivajo k izogibanju rabe astralnih in mentalnih čutov, ne nasprotujejo pa svobodni uporabi fizičnih čutov in niti ne pomislijo na to, da so ti ovire. Zakaj ne? Če so čuti ovire v svojih finejših oblikah, potem so ovire tudi v svojih bolj grobih manifestacijah. Za človeka, ki naj bi poiskal Jaz z Jazom je vsak čut ovira in zapreka, zato ni ne logično ne razumno obsojati le subtilnejše čute in pri tem pozabljati na skušnjave fizičnih čutov, ki niso nič manjše ovire od drugih. Za človeka, ki skuša razumeti vesolje, v katerem se nahaja, takšne delitve ne obstajajo. Pri iskanju Jaza preko Jaza je vse, kar ni Jaz, ovira. Vaše oči, ušesa, vsaka stvar, ki vzpostavlja stik z zunanjim svetom, je prav toliko ovira kot so to subtilnejše oblike teh istih čutov, ki vzpostavljajo stik s subtilnejšima svetovoma materije, ki ju imenujete astralni in mentalni. Ta pretiran strah pred Siddhiji je le prehoden odziv, ki ne temelji na razumevanju, ampak na pomanjkanju razumevanja. In tisti, ki obsojajo Siddhije, bi se morali dvigniti na logično stališče indijskega jogija ali rimo-katoliškega meniha, ki obsojata vse čute in vse predmete čutov kot oviro na poti. Mnogi teozofi na vzhodu in še številčnejši na zahodu menijo, da se veliko doseže s pozornostjo fizičnih čutov in z drugimi sposobnostmi fizičnih možganov. Ko pa so čuti dovolj pozorni, da postanejo astralni, ali pa ko začnejo sposobnosti delovati v astralni materiji, jih začnejo obsojati. To ni razumno. To ni logično. Pri iskanju Jaza z odvrčanjem od Ne-Jaza so ovire torej vsi čuti, najsi jih imenujete Siddhiji ali ne.

Človek, ki išče Jaz preko Jaza mora nujno imeti svojstvo, ki se imenuje "vera", v smislu, v katerem sem ga opredelila prej - globokega, silovitega prepričanja, ki ga ne more nič pretresti, o realnosti Jaza znotraj vas. To je edina stvar, ki si zasluži to spoštovano ime vera. Resnično je onstran razu-

ma, kajti realnosti Jaza ni mogoče spoznati s pomočjo razuma. Resnično ne temelji na argumentu, kajti Jaza ni mogoče odkriti s pomočjo razmišljanja. Za hojo po tej poti sta zato potrebna pričevanje Jaza znotraj vas o svoji vzvišeni realnosti in to neomajno prepričanje, ki je shraddha. Nujno je zato, ker bi bil ob težavah iskanja Jaza brez nje človekov um neuspešen, človekov pogum pa bi se omajal, človekova vztrajnost zlomila. Le to nedvoumno prepričanje, da Jaz obstaja, je edino, ki lahko tolaži romarja v temi, ki se zgrne nadenj, v praznini, ki jo mora prečkati, preden lahko - potem ko zavrže življenje nižjega bitja - uresniči življenje višjega. Ta nedvoumna vera je za jogija, ki hodi po tej poti, to, kar sta za jogija, ki hodi po drugi poti, izkušnja in znanje.

Do Jaza preko Ne-Jaza

Obrnimo se sedaj k iskalcu Jaza preko Ne-Jaza. To je pot znanstvenika, človeka, ki uporablja konkretni, dejavni Manas, da bi znanstveno razumel vesolje. On mora poiskati realno med nerealnim, večno med spreminjajočim, Jaz med raznovrstnostjo oblik. Kako bo to naredil? Z marljivim in nepopustljivim preučevanjem vsake spreminjajoče se oblike, v katero se je ovil Jaz. S preučevanjem Ne-jaza okoli sebe in v sebi, z razumevanjem svoje lastne narave, z analiziranjem, da bi razumel, s preučevanjem narave tako v drugih kot v sebi, z učenjem, da se spoznal in pridobil vedenje o drugih; počasi, postopno, korak za korakom, ravno za ravno, se mora vzpenjati navkreber, odlagati eno obliko za drugo, s spoznanjem, da v njih ni Jaza, ki ga išče. Ko se uči obvladovati fizično raven, uporablja najbolj ostre čute, da bi jo razumel in jo končno odvrigel, rekoč: "To ni moj Jaz. Ta spreminjajoči se sprevod, te sence, ta zaporedna preoblikovanja, ta so očitno antiteza večnosti, razločnosti, trdnosti Jaza. Te ne morejo biti moj Jaz." In zato jih stalno odlaga. Vzpenja se na astralno raven in tam z uporabo finejših astralnih čutov preučuje astralni svet, le zato, da bi odkril, da je ta tudi spremenljiv in da ne objavlja nespremenljivosti Jaza. Po osvojitvi in odložitvi astralnega sveta se vzpenja na mentalno raven in tudi tam preučuje stalno-spreminjajoče se oblike tega manasičnega sveta, da bi jih znova odložil,

rekoč: "Te niso Jaz". In ko se vzpenja še višje po sledi oblik, se vzpenja z mentalne na buddhično raven, kjer začenja Jaz kazati svoje žarčenje in lepoto v objavljeni združenosti. Tako s preučevanjem raznolikosti doseže pojmovanje združenosti in vstopi v razumevanje Enosti. Za njega uresničitev Jaza nastopi preko preučevanja Ne-jaza, z ločevanjem Ne-jaza od Jaza. Tako on z znanjem in izkušnjo doseže to, kar je prvi dosegel s čistim mišljenjem in vero. Na tej poti odkrivanja Jaza preko Ne-Jaza, so potrebni takomenovani Siddhiji. Tako kot ne morete preučevati fizičnega sveta brez fizični čutov, tako ne morete preučevati astralnega sveta brez astralnih čutov, ne mentalnega sveta brez mentalnih čutov. Zato mirno izberite svoje cilje in nato razmislite o svojih sredstvih, pa ne boste imeli težav glede metode, ki bi jo morali uporabiti na poti, po kateri boste morali hoditi.

Tako vidimo, da obstajata metodi, ki ju moramo v našem mišljenju ločevati. Vi lahko dosežete Jaz po poti čistega mišljenja - metafizični poti. Vendar pa lahko dosežete Jaz tudi po poti znanstvenega opazovanja in preizkušanja - po fizični poti, v najširšem smislu izraza fizični. Obe poti sta poti joge. Obe sta vključeni v usmeritvah, o katerih lahko prebirate v Patanjalijevih Joga Sutrah. Te usmeritve bodo prenehale biti protislovne, če boste v svojih mislih ločevali med tema dvema metodama. Patanjali je v zadnjem delu svojih Suter podal nekaj namigov glede načina, na katerega je mogoče razviti Siddhije. Na ta način lahko najdete svojo pot do Najvišjega.

Joga in moralnost

Naslednja točka, na kateri se bom ustavila in vas prosila, da jo spoznate, je dejstvo, da je joga psihološka znanost. Želim še posebej poudariti, da ni znanost o etiki, pa čeprav je etika gotovo njen temelj. Psihologija in etika nista ista stvar. Psihološka znanost je rezultat preučevanja uma. Znanost o etiki je rezultat preučevanja ravnanja, ki je potrebno, da bi ustvarili skladen medsebojni odnos. Etika je znanost o življenju in ne raziskovanje narave uma in metod, s katerimi je mogoče razviti moči uma. Pri tem se ustavljam zaradi zmede, ki v zvezi s to točko obstaja pri mnogih ljudeh. Če pravilno razumete namen Joge, potem se takšna zmeda ne bi smela pojaviti.

Zmedena predstava vodi ljudi v mišljenje, da bi v jogi morali nujno odkriti to, kar imenujemo pravila moralnosti, etike. Čeprav Patanjali v prvih dveh angah joge, ki se imenujeta yama in niyama, podaja univerzalna načela moralnosti in pravilnega ravnanja, pa sta ti dve vendar podrejeni glavni temi, sta, kakor rečeno, njen temelj. Možna ni nobena praksa joge, če ne posedujete običajnih moralnih svojstev, ki so povzeta v yami in niyami; tega sploh ni potrebno omenjati. Vendar pa ne bi smeli pričakovati, da boste našli moralna načela v znanstvenem priročniku o psihologiji kot je Joga.

Človek, ki preučuje elektriko, ni pretresen, če v njej ne najde moralnih načel; zakaj naj bi torej tisti, ki preučuje jogo kot znanost o psihologiji, pričakoval, da bo v njej našel moralna načela. Ne pravim, da je moralnost za jogija nepomembna. Nasprotno, je nadvse pomembna. Je absolutno nujna na prvih stopnjah joge. Toda za jogija, ki je te izpopolnil, ni nujna, če hoče hoditi po poti leve roke. Kajti vedeti morate, da obstaja pot joge desne roke, kot tudi pot joge leve roke. Tudi na tej se sledi jogi, vendar pa je na njej, čeprav je na zgodnjih stopnjah vedno prisoten asketizem, odsotna resnična moralnost. Črni mag je pogosto enako strog glede svoje moralnosti kot katerikoli Brat Bele Lože.

Med učencema črnega in belega maga, je učenec črnega maga pogosto bolj asketski. Njegov cilj ni prečiščenje življenja zaradi človeštva, ampak prečiščenje nosilca, da bi bil ta bolj sposoben pridobivati moč. Razlika med belim in črnim magom počiva v vzgibu. Beli mag, ki sledi poti desne roke, lahko zavrača meso, ker je način, na katerega se ga pridobi, v nasprotju z zakonom sočutja. Privrženec poti leve roke tudi lahko zavrača meso, vendar pa je razlog za to ta, da ne bo sposoben tako dobro delovati v svojem nosilcu, če bo ta poln rajasičnih prvin mesa. Razlika je v vzgibu. Zunanje delovanje pa je enako. Če ju presojava samo po zunanjem delovanju, lahko imamo oba za moralna. Vzgeb je tisti, ki zaznamuje pot, medtem ko so zunanja dejanja pogosto istovetna.

Moralno je, če se vzdržite mesa, ker s tem manjšate vzroke za trpljenje; vendar pa vzdržati se mesa ni moralno dejanje s stališča jogija, ampak je to le

sredstvo za doseg nekega cilja. Nekateri od največjih jogijev v hindujski literaturi so bili, in so, ljudje, ki bi jih z vso pravico imenovali črni magi. Vendar pa so vseeno jogiji. Eden od največjih jogijev je bil Ravana, anti-krist, Avatar zla, ki je v sebi povzel vso zlo sveta, da bi se zoperstavil Avatarju dobrega. On je bil velik, čudovit jogi, in svojo moč je pridobil z jogo. Ravana je bil tipični jogi poti leve roke, veliki uničevalec, ki je prakticiral Jogo zato, da bi pridobil moč uničevanja, zato, da bi izsilil iz rok Planetarnega Logosa darilo, da ga ne bo sposoben ubiti noben človek.

Rekli boste: “Kako čudno, da lahko človek izsili od Boga takšno moč.” Zakoni Narave so izraz Božanskosti, in če človek sledi zakonom Narave, požanje rezultat, ki ga neizogibno prinaša ta zakon. Vprašanje, ali je ta dober ali slab za njegove soljudi, se teh stvari sploh ne tiče. Ali se pri tem spoštuje ali ne nek drug zakon, je povsem izven konteksta. Gre za suho dejstvo, da je lahko znanstveni človek moralen ali pa nemoralen, le da pri tem ta nemoralnost ne moti njegovega pogleda ali živčnega sistema. Isto velja za jogo. Moralnost je globoko pomembna, vendar pa ne vpliva na te posebne stvari. In če mislite, da vpliva, potem se stalno pogrezate v močvirja in spreminjate svoje moralno stališče, najsi ga ponižujete ali delate absurdnega. Skušajte razumeti; to bi morali početi teozofi; in ko razumete, se ne boste spotikali ali trpeli zaradi zmedenosti, ki jo občutijo mnogi, ki pričakujejo, da bodo zakoni, ki pripadajo enemu področju vesolja, prinesli rezultate na drugem.

Znanstven človek to razume. On ve, da odkritje v kemiji ni odvisno od njegove moralnosti, in on ne bo niti pomislil na to, da bi opravil neko dobrodelno dejanje, zato da bi odkril nov element. On pri nekem dobro vodenem poizkusu ne bo neuspešen, ne glede na to, kako sprijeno je lahko njegovo osebno življenje. Te stvari se nahajajo v različnih področjih, in on ne meša zakonov, ki jima pripadajo. Ker je Ishvara absolutno pravičen, človek, ki uboga zakon, požanje sad tega zakona, najsi so njegova dejanja na katerem koli drugem polju za človeka koristna ali ne. Če sejete riž, boste poželi riž; če sejete pleve, boste poželi pleve; riž za riž, pleve za pleve. Žetev

ustreza setvi. Kajti to je zakon vesolja. Z zakonom mi osvajamo, z zakonom smo uspešni. Kje se potem vključi moralnost?

Ko imate opravka z magom Poti desne roke, služabnikom Bele Lože, potem je moralnost nadvse pomemben činitelj. Ko se uči služiti človeštvu, mora spoštovati najvišjo moralnost in ne zgolj moralnost sveta, kajti beli mag mora pomagati pri vzpostavljanju skladnih odnosov med ljudmi. Beli mag mora biti potrpežljiv. Črni mag pa je čisto lahko osoren. Beli mag mora biti sočuten; sočutje širi njegovo naravo in zato se trudi, da bi njegova zavest vključevala celotno človeštvo. Ne pa črni mag. On si lahko privoščiči, da zanemarja sočutje.

Beli mag si lahko prizadeva pridobiti moč. Vendar pa si prizadeva pridobiti moč zato, da bi lahko služil človeštvu in postal bolj koristen za človeštvo, bolj učinkovit služabnik v pomoči svetu. Ni pa tako z bratom temne strani. Ko si ta prizadeva pridobiti moč, jo išče zaradi samega sebe, zato da bi jo lahko uporabil proti celotnemu svetu. On je lahko osoren in krut. On si želi biti osamljen; in osornost ter krutost ga osamita. On hoče moč; in s to močjo za sebe se lahko začasno nekako zoperstavi Božanski Volji v evoluciji.

Cilj prvega je Nirvana, v kateri preneha obstajati vsa ločenost. Cilj drugega je Avichi - popolna osamljenost - kaivalya črnega maga. Oba sta jogija, oba sledita znanosti Joge in oba dosežeta rezultat zakona, kateremu sta sledila: prvi kaivalyo Nirvane, drugi kaivalyo Avichi.

Sestava stanj uma

Preidimo sedaj na to, kar imenujemo “stanja uma”. Beseda, ki jo Patanjali uporablja za stanja uma je Vritti. Ta občudujoče sestavljen jezik sanskrt vam s to besedo ponuja tudi njen lasten pomen. Vritti pomeni “bivanje” uma; načine, na katere lahko obstaja um; oblike uma; oblike mentalnega obstoja; načine obstajanja. To je dobeseden pomen te besede. Podrejeni pomen je “obračanje”, “gibanje v krogu”. V jogi morate ustaviti vsak način obstoja, na katerega se objavlja um. Da bi vas vodil do moči njih ustavljanja

- kajti vi jih ne morete ustaviti, dokler jih ne razumete - vam pravi, da so ti načini uma po svoji naravi peterni.

So pentade. Sutra, kakor se jo običajno prevaja, pravi: "Vrittiji so peterni (panchatayyah)," toda pentada je bolj natančen prevod besede panchatayyah v izvirniku kot peternost. Beseda pentada v vas takoj priključuje način, na katerega kemik govori o monadi, triadi, heptadi, ko obravnava elemente. Elementi, ki jih obravnava kemik, so na različne načine povezani z enoto-elementom. Nekateri elementi so povezani z njo le na en način in se zato imenujejo monade; drugi so povezani na dva načina in se zato imenujejo diade, in tako naprej.

Ali se to lahko uporabi tudi za stanja uma? Spomnite se na verz v Bhagavad Giti, ki pravi, da gre Jiva navzven v svet in pritegne k sebi pet čutov in um kot šestega. To lahko nekoliko osvetli ta predmet. Vi imate pet čutov, pet načinov spoznavanja, in pet jnanendriyas ali organov spoznavanja. Le s temi petimi čuti lahko spoznavate zunanji svet. Zahodna psihologija pravi, da v mišljenju ne obstaja nič, kar ne obstaja tudi v občutenju. To na splošno ni res; ne velja za abstraktni um, niti ne v celoti za konkretni. Vendar pa je v tej trditvi precej resnice. Vsaka misel je pentada. Sestavljena je iz petih prvin. Vsaka prvina, ki tvori neko misel, prihaja iz enega od čutov, teh pa je trenutno pet.

Kasneje bo vsaka misel septada, sestavljena iz sedmih prvin. Trenutno je vsaka sestavljena iz petih svojstev, ki jo izgrajujejo. Um jih združuje v eno samo misel, spaja pet občutenj. Če mislite na pomarančo in analizirate vašo misel o pomaranči, boste v njej odkrili: barvo, ki prihaja preko očesa; vonj, ki prihaja preko nosu; okus, ki prihaja preko jezika; grobost ali gladkost, ki prihaja preko otipa; in ko boste imeli oster sluh, boste slišali glasbene note, ki jih povzročajo molekule in ki prihajajo preko čutila sluha. Če bi imeli popoln čut sluha, bi slišali tudi zvok pomaranče, kajti povsod kjer obstaja vibracija, obstaja tudi zvok. Vse to um spoji v eno samo idejo, misel o pomaranči. To je korenski razlog za "asociacijo idej".

Vonj ne priključuje le prizora in okoliščin, v katerih je bil zaznan vonj, ampak se, ker se vsak vtis ustvari preko vseh petih čutov, ob spodbudi enega sproži spomin tudi na vse ostale. Um je kot prizma. Če postavite prizmo na pot žarka bele svetlobe, ga bo ta razbila na sedem žarkov, ki ga sestavljajo, in tako se bo pojavilo sedem barv. Če postavite na pot teh sedmih žarkov drugo prizmo, se bo ob njihovem prehodu skozi prizmo postopek obrnil in sedem žarkov bo postalo ena bela svetloba. Um je kot druga prizma. Prevzame pet občutenj, ki so vstopajo preko čutov in jih poveže v en sam vtis. Ker je na sedanji stopnji evolucije čutov le pet, teh pet občutenj združi v eno samo misel. To, kar je beli žarek za sedem-barvno svetlobo, to je misel ali ideja za peterno občutenje. To je pomen precej polemične Sutre: “Vrit-tayah panchatayych”, “vrittiji, ali načini uma, so pentade”. Če nanjo pogledate na ta način, boste bolj jasno razumeli nadaljnja učenja.

Kot sem že rekla, stavek, da v misli ne obstaja nič, kar ne bi obstajalo v občutenju, ni vsa resnica. Manas, šesti čut, občutenjem doda svojo lastno čisto prvinsko naravo. Kaj je ta dodana narava? To je vzpostavitev odnosa, to je tisto, kar doda um. Celotno razmišljanje je “vzpostavljanje odnosov”, in bolj ko boste preučevali ta stavek, bolj boste spoznali, kako pokriva vse raznovrstne procese uma. Čisto prvi proces uma je zavedanje zunanjega sveta. Ne glede na to, kako medlo je to na začetku, pa se mi začinjamo zavedati nečesa izven nas samih - proces, ki se na splošno imenuje zaznava. Jaz uporabljam bolj splošen izraz “vzpostavljanje odnosa”, ker ta teče skozi vse mentalne procese, medtem ko je zaznava le posamezna stvar. Če uporabim dobro znano prisposodbo, ko majhen otrok začuti buciko, ko se zbode, občuti bolečino, ne zaveda pa se najprej bucike, ne tega, kje se bucika nahaja. Ne prepozna dela telesa, kjer se nahaja bucika.

Ne obstaja nobena zaznava, kajti zaznava je opredeljena kot odnos med občutenjem in predmetom, ki povzroči občutenje. Vi, tehnično rečeno, “zaznavate”, ko vzpostavite odnos med predmetom in samim seboj. To je prvi od teh mentalnih procesov, ki neposredno sledijo občutenju. Seveda je z vzhodnjaškega zornega kota tudi občutenje mentalna funkcija, saj so

čuti del spoznavne sposobnosti, vendar pa so na nesrečo v zahodni psihologiji razvrščeni med čutenja. Ko ste vzpostavili ta odnos med samim seboj in zunanjimi predmeti, kateri je naslednji proces uma? Razmišljanje: to je, vzpostavljanje odnosa med različnimi predmeti, medtem ko je zaznava vzpostavitev vašega odnosa z enim samim predmetom.

Ko zaznate mnoge predmete, potem začnete razmišljati, zato da bi vzpostavili odnose med njimi. Razmišljanje je vzpostavljanje novega odnosa, ki izhaja iz primerjave različnih predmetov, za katere ste preko zaznave vzpostavili odnos s samim seboj, in rezultat je pojmovanje. Ta stavek, "vzpostavljanje odnosov" je vesplošno resničen. Celoten proces mišljenja je vzpostavljanje odnosov, in povsem naravno je, da je tako, kajti Vzvišeni Mislec je z vzpostavljanjem odnosa pripeljal v obstoj materijo. Tako kot je On z vzpostavitvijo prvotnega odnosa med Samim seboj in Ne-jazom omogočil obstoj veselja, tako mi v nas samih odsevamo Njegove moči, mislimo z isto metodo, vzpostavljamo odnose in na ta način izpeljujemo vsak intelektualen proces.

Ugodje in bolečina

Preidimo sedaj na neko drugo trditev tega velikega učitelja joge: "Pentade so dve vrsti, boleče in ne-boleče." Zakaj ne pravi: "boleče in prijetne"? Zato, ker je skrben mislec, logičen mislec, in uporablja logično delitev, ki vključuje celotno veselje obravnave, A in Ne-A, boleče in ne-boleče. Med psihologi je bilo veliko sporov glede obstoja tretje vrste - neopredeljene. Nekateri psihologi namreč delijo vsa čutenja v tri vrste: boleča, prijetna in neopredeljena. Ker čutenj naj ne bi bilo mogoče razdeliti zgolj na bolečino in ugodje, obstaja še tretji razred, ki se imenuje neopredeljeno čutenje, ki ni ne boleče ne prijetno. Drugi psihologi pravijo, da je neopredeljeno zgolj boleče ali prijetno, ki ni dovolj naznačeno, da bi ga lahko imeli za prvo ali drugo. Tej polemiki in zapletu, v katerega so se ujeli psihologi, bi se bilo mogoče izogniti, če bi bila prvotna delitev čutenj zgolj logična delitev. A in Ne-A - to je edina resnična in logična delitev. Patanjali je v celoti logičen in ima prav.

Da bi se izognil živemu pesku, v katerega so se ujeli sodobni psihologi, je razdelil vse vrittije, načine uma, na boleče in neboleče.

Vendar pa obstaja nek psihološki razlog, zakaj bi morali reči “ugodje in bolečina”, pa čeprav ta delitev ni logična. Razlog za tovrstno razvrstitev je ta, da beseda ugodje in beseda bolečina izražata dve temeljno različni stanji, ne v Jazu, ampak v nosilcih, v katerih ta Jaz prebiva. Jaz, ki je po naravi neomejen, tako-rečeno stalno pritiska zoper vsakršne meje, ki ga skušajo omejevati. Ko te meje nekoliko popustijo pod stalnim pritiskom Jaza, mi občutimo “ugodje”, ko pa se upirajo ali krčijo, mi občutimo “bolečino”. To niso toliko stanja jaza kot so stanja nosilcev in stanja določenih sprememb v zavesti. Ugodje in bolečina pripadata Jazu kot celoti in kateremu koli ločenemu aspektu Jaza. Ko sta ugodje in bolečina označena kot pripadajoča zgolj naravi želja, se pojavi ugovor: “Dobro, toda pri izražanju spoznavne sposobnosti obstaja silovito ugodje. Ko uporabljate ustvarjalno sposobnost uma, se pri nje izražanju zavedate globoke radosti, pa vendar te ustvarjalne sposobnosti nikakor ni mogoče povezovati z željo.”

Odgovor je: “Ugodje pripada Jazu kot celoti. Ko se nosilci podajo jazu in mu dovolijo, da se ‘širi’, kar je njegova večna narava, potem občutimo to, kar imenujemo ugodje.” S pravico je torej rečeno: “Ugodje je občutek večanja.” Vsakokrat ko občutite ugodje, boste odkrili, da lahko z vsakim posameznim primerom povežemo besedo “večanje”. Povezana je tudi z najnižjim stanjem ugodja, ugodjem pri hranjenju. Vi postajate več, ko si prilaščate del Ne-Jaza, hrano. Odkrili boste, da je to res tudi pri najvišjem stanju blaženosti, združitvi z Najvišjim. Vas postaja več, ko širite samega sebe v Njegovo neskončnost. Ko imate frazo, ki jo je mogoče uporabiti tako za najnižje kot najvišje tega, kar obravnavate, potem ste lahko prepričani, da je vse-vključujoča, in da je zato “ugodje je večanje” resnična trditev. Na podoben način je bolečina “manjšanje”.

Če razumete te stvari, potem bo vaša življenjska filozofija postala bolj praktična in boste sposobni bolj učinkovito pomagati ljudem, ki zaidejo na zla pota. Vzemite pitje. Resnična privlačnost pitja počiva v dejstvu, da se na

njegovih zgodnjih stopnjah občuti bolj ostro in živo življenje. Ta stopnja je prekoračena tedaj, ko se človek napije, in takrat se konča privlačnost. Privlačnost je prisotna na zgodnjih stopnjah, in to so izkusili mnogi ljudje, ki niso niti sanjali, da se bodo napili. Opazujte ljudi, ki pijejo vino, in odkrili boste, kako bolj živi in zgovorni postanejo. V tem leži privlačnost, nevarnost.

Dejanska privlačnost najbolj grobih oblik pretiravanja je v tem, da ponujajo dodaten občutek življenja, tako da ne boste nikoli mogli človeka rešiti njegovega pretiravanja, če ne boste vedeli, zakaj to počne. Razumite privlačnost prvega koraka, povečanje življenja, pa boste sposobni postaviti svoj prst na točko skušnjave in to vključiti v vaš pogovor z njim. Tako ta vrsta mentalne analize ni le zanimiva, ampak tudi praktično uporabna za vsakega pomočnika človeštva. Več ko veste, večja je vaša moč pomagati.

Naslednje vprašanje je: "Zakaj raje ne deli vseh čutenj na prijetna in neprijetna, kot pa na boleča in neboleča?" Zahodnjak bo seveda hitro našel odgovor: "Oh, hindujec je po naravi tako pesimističen, da naravno zapostavlja ugodje in govori o bolečem in nebolečem. Njegovo veselje je polno bolečine." Toda to ne bi bil pravi odgovor. Prvič, hindujec sploh ni pesimističen. On je najbolj optimističen od vseh ljudi. On ni razvil niti ene same filozofske šole, ki ne bi na svoje prvo mesto postavljala, da je cilj vse filozofije konec bolečine. Vendar pa je globoko razumen. On ve, da nam ni potrebno hoditi naokoli, da bi iskali srečo. Jo že imamo, saj je bistvo naše lastne narave. Ali ne pravijo Upanishade: "Jaz je blaženost."? Sreča večno obstaja znotraj vas. Je vaše normalno stanje. Ni vam je potrebno iskati.

Vi boste nujno srečni, če se boste znebili ovir, ki se imenujejo bolečina in ki obstajajo v stanjih uma. Sreča ni drugotna stvar, ampak je to bolečina. In te boleče stvari so ovire, katerih se je potrebno znebiti. Ko se jih znebite, morate biti srečni. Zato Patanjali pravi: "Vrittiji so boleči in ne-boleči." Bolečina je izrastek. Je prehodna stvar. V Jazu, ki je blaženost, ker je vse-prežemajoče življenje veselja, bolečina nima trajnega mesta. Takšno je hindujsko stališče, najbolj optimistično na svetu.

Ustavimo se za trenutek in se vprašajmo: “Zakaj sploh obstaja bolečina, če je Jaz blaženost?” Prav zaradi tega, ker je narava jaza blaženost. Jaz se ne bi mogel obrniti navzven, se objaviti, če bi iz njega valovali le tokovi blaženosti. Ne bi se zavedal teh tokov. Neskončnosti blaženosti ni mogoče dodati nič. Če imate tok vode, ki valuje na svoji poti brez ovir, potem izlivanje nove vode vanj, ne bo povzročilo nobenega valovanja, tok bo tekel naprej, ne glede na dodano. Če pa postavite na njegovo pot oviro, tako da zaustavite prost pretok, potem se bo tok boril z in kipel ob oviri ter si jo prizadeval odstraniti. To, kar mu nasprotuje, to, kar ustavlja njegov prost pretok, le to sproža napor.

To je prva funkcija bolečine. Je edina stvar, ki lahko prebudi Jaz. Je edina stvar, ki lahko prebudi njegovo pozornost. Ko ta miren, srečen, vase obrnjen Jaz naleti na val bolečine, ki buta obenj, se prebudi: “Kaj je to, kar je v nasprotju z mojo naravo, nasprotno in odbijajoče, kaj je to?” Prebudi ga za dejstvo okoliškega veselja, za zunanji svet. Zato je v psihologiji, v Jogi, ki vedno temelji na končni analizi dejstev v naravi, bolečina stvar, ki se vsiljuje kot najbolj pomemben činitelj pri Samo-spoznavanju; stvar, ki je nekaj drugega kot Jaz, bo najbolje pognala Jaz v delovanje.

Zato naš komentator, ko obravnava bolečino, izjavlja, da karmično shrambo, kavzalno telo, v katerem se zbirajo vsa semena karme, izgrajujejo vse boleče izkušnje; in vzdolž te smeri mišljenja pridemo do velike posplošitve: prva funkcija bolečine v veselju je, da prebudi Jaz, da se obrne v zunanji svet, da prebudi svoj aspekt delovanja.

Naslednja funkcija bolečine je organizacija nosilcev. Bolečina povzroči, da se človek začne truditi, in zaradi tega truda postane materija njegovih nosilcev postopoma organizirana. Če želite razviti in organizirati svoje mišice, se trudite, jih vadite, s čimer v njih priteka več življenja in tako postanejo močnejše. Bolečina je nujna, da bi Jaz lahko prisilil svoje nosilce, da izražajo napore, ki jih razvijajo in organizirajo. Tako bolečina ne prebuja zgolj pozornosti, ampak tudi organizira nosilce.

Ima pa tudi tretjo funkcijo. Bolečina očičuje. Mi se skušamo znebiti tega, kar nam povzroča bolečino. Mi se skušamo znebiti nečesa, kar je v nasprotju z našo naravo. Vse, kar je zoper blaženo naravo Jaza, se izloči iz nosilcev z bolečino; ti se s trpljenjem počasi očistijo in na ta način postanejo pripravljeni, da z njimi rokuje Jaz.

Ima tudi četrto funkcijo. Bolečina uči. Vse najboljše lekcije v življenju izhajajo prej iz bolečine kot pa iz veselja. Ko se človek postara, tako kot jaz, in pogleda nazaj na svoje življenje, življenje neviht in truda, težav in naporov, vidi nekaj velikih lekcij, ki jih lahko nauči bolečina. Iz svojega življenja bi lahko brez obžalovanja izbrisala vse, kar je bilo povezano z radostjo in srečo, ne bi pa se odrekla nobeni bolečini, kajti bolečina je učitelj modrosti.

Ima pa tudi peto funkcijo. Bolečina nudi moč. Edward Carpenter je v svoji čudoviti pesnitvi *Time and Satan* (Čas in Satan), potem ko je opisal boje in padce, zapisal naslednje: "Vsaka bolečina, ki sem jo trpel v enem telesu, je postala moč, ki sem jo prenesel v drugega." Moč je preobrazena bolečina.

Zato modri, ki pozna te stvari, ne beži pred bolečino; ta pomeni očiščenje, modrost, moč.

Res je, da lahko nek človek tako trpi, da postane zaradi bolečine v sedanji inkarnaciji top in v celoti ali deloma nekoristen. To se še posebej pokaže takrat, ko je bolečina prežela otroštvo. Vendar bo človek tudi v tem primeru kasneje požel žetev dobrega. Zardi njegove preteklosti je ta sedanja bolečina morda neizogibna, vendar pa jo lahko kljub temu spremeni v zlato priložnost, če pozna in uporabi njene funkcije.

Rekli boste: "Kakšna korist je potem od ugodja, če je bolečina tako čudovita stvar?" Iz ugodja izhaja razsvetlitev. Ugodje omogoča Jazu, da se objavi. Ob ugodju postanejo vsi nosilci Jaza skladni; vibrirajo skupaj; vibracije so ritmične in ne nasprotujoče si kot pri bolečini; in te ritmične vibracije omogočajo širitev Jaza, o kateri sem govorila, ter vodijo do razsvetlitve, do poznavanja Jaza. In če je to res tako, in je, potem boste videli, da igra ugodje zelo pomembno vlogo v naravi, ker je iste narave kot Jaz, ker pripada njemu.

Ko od zunaj harmonizira nosilce Jaza, usposablja Jaz, da se lažje objavlja preko naših nižjih jazov. Zato je sreča pogoj za razsvetlitev. To je razlaga vrednosti mistikove zamaknjenosti; je silovita radost. Strahovit val blaženosti, porojen iz zmagoslavne ljubezni, prepoji celotno njegovo bitje; in ko ga prepoji ta veliki val blaženosti, harmonizira vse njegove nosilce, tako subtilne kot grobe, da se lahko objavi veličastje Jaza in on ugleda obraz svojega Boga.

Nato nastopi čudovita razsvetlitev, ki ga naredi začasno nezavednega za vse nižje svetove. In ker Jaz za trenutek uresničuje samega sebe kot božanskega, je on sposoben videti to božanstvo, ki je sorodno njemu samemu. Zato se ne bi smeli nič bolj bati radosti kot se bojite bolečine, kot to počnejo nekateri ne preveč modri ljudje, ki jih je zasenčilo zmotno pobožnjaštvo. Neumna misel, ki jo pogosto najdete v nevedni religiji, da se je potrebno ugodja bati, češ da Bog svojim otrokom ne privošči veselja, je ena izmed nočnih mor, porojenih iz nevednosti in terorja. Oče življenja je blaženost. On, ki je radost, ne more ne privoščiti samega sebe Svojim otrokom, in vsak odsev radosti v svetu je odsev Božanskega Življenja ter objavljanje Jaza sredi materije.

Zato ima ugodje prav tako svojo funkcijo kot bolečina in je za modrega enako dobrodošlo, saj ga razume in uporablja. Z lahkoto lahko vidite, kako na ta način postaneta ugodje in bolečina enako dobrodošla. Ker se ne istoveti ne z enim ne drugim, ju modri človek sprejema na enak način, poznavajoč njun namen. Ko razumemo mesti radosti in bolečine, potem obe izgubita svojo moč, da bi nas vezali ali vznemirili. Če pride bolečina, jo vzamemo nase in uporabimo. Če pride radost, jo vzamemo nase in uporabimo. Zato lahko hodimo skozi življenje in izrekamo dobrodošlico tako ugodju kot bolečini, ne glede na vsebino in ne da bi si želeli to, kar je trenutno odsotno. Mi uporabljamo obe kot sredstvi za dosego želenega cilja; in na ta način se lahko dvignemo v višjo neopredeljenost kot je tista stoika, v resnično vairagyjo; na ta način presežemo tako ugodje kot bolečino, tako da ostane le Jaz, ki je blaženost.

4. predavanje

Joga kot praksa

V tretjem predavanju o našem predmetu sem vašo pozornost usmerila na stanja uma in poudarila, da je potrebno v skladu s sanskrtsko besedo vritti na ta stanja gledati kot na načine, na katere obstaja um, ali, če uporabim bolj filozofsko zahodno frazo, kot na oblike uma, oblike mentalnega obstoja. To so stanja, ki jih je potrebno zaustaviti, končati, izključiti, omejiti na popolno spokojnost. Razlog za to zaustavitev je ustvarjanje stanja, ki omogoča višjemu umu, da se prelije v nižjega. Ali če to povem na drugačen način: nižji um, ne-vzvalovan, brez valov, odseva višjega, tako kot ne-vzvalovano jezero odseva zvezde. Spomnili se boste stavka, ki je uporabljen v Upanišadah, ki to izraža manj tehnično in znanstveno, vendar pa lepše, in ki pravi, da lahko človek ob spokojnosti uma in mirovanju čutov ugleda mogočnost Jaza. Sedaj bomo obravnavali metodo ustvarjanja te spokojnosti.

Zaustavitev stanj uma

Obstajata dva, in le dva, načina zaustavitve teh oblik, teh načinov obstoja uma. Podal ju je Shri Krishna v Bhagavad Giti, ko se je Arjuna pritoževal, da je um vihrav, močan, težko obvladljiv, da ga je tako težko ukrotiti kot

veter. Njegov odgovor je bil določen: “Ni dvoma, Arjuna, da um nemirni je težko ukrotljiv; s stalno prakso (abhyasa) in nepristranskostjo (vai-ragya) pa moreš ga obvladati.”

To sta metodi, edini dve metodi, s katerima lahko umirimo ta nemirni in vihravi um. Vai-ragya in abhyasa sta edini dve metodi, ki z vztrajno prakso neizogibno pripeljeta do rezultata.

Obravnavajmo sedaj, kaj obsegata ti dve znani besedi. Vai-ragya ali brezstrastnost prinaša kot svojo glavno idejo očiščenje vseh poželenj, privlačnosti predmetov čutov, vezi, ki jih ustvari želja med človekom in predmeti okoli njega. Raga je “strast, odvisnost”, to, kar človeka veže na stvari. Predpona “vi” - ki se zaradi slovničnega pravila spremeni v “vai” - pomeni “brez” ali “v nasprotju z”. Zato je vai-ragya “brez-strastnost, odsotnosti strasti”, ne biti vezan, povezan ali v odnosu s katerim koli od teh zunanjih predmetov. Če se spomnimo, da je razmišljanje vzpostavljanje odnosov, vidimo, da bo odlaganje odnosov vsililo umu spokojnost, ki je Joga. Vse raga je potrebno v celoti odložiti. Moramo ločiti sami sebe od njih. Pridobiti moramo nasprotno stanje, v katerem strast miruje, v katerem ne ostaja nobena privlačnost predmetov želje, v katerem se prelomijo vse vezi, ki povezujejo človeka z okoliškimi predmeti. “Ko so pretrgajo vezi srca, človek postane nesmrten.”

Kako naj dosežemo to brezstrastnost? Obstaja le ena prava pot. Tako da počasi in postopno odmaknemo samega sebe od zunanjih predmetov zaradi bolj silovite privlačnosti Jaza. Jaz vedno privlači Jaz. Sama privlačnost lahko odvrne te nosilce od zapeljivih in odbijajočih predmetov, ki jih obdajajo. Osvobojen vseh raga, brez vzpostavljanja odnosov s predmeti, ločeni Jaz odkrije, da je osvobojen in svoboden, tako da postane združitev z edinim Jazom edini predmet želje. Vendar pa to veliko svojstvo brezstrastnosti ne more postati značilnost človeka, ki se je zavezal jogi, takoj, z enim samim vzvišenim naporom, z enim samim prizadevanjem. On mora nenehno in vztrajno prakticirati brezstrastnost. To vključuje beseda, ki je povezana z brezstrastnostjo, abhyasa ali praksa. Praksa mora biti stalna, nenehna,

nepretrgana. "Praksa" ne pomeni le meditacijo, čeprav je to pomen, na katerega se na splošno uporablja to besedo; pomeni preiščeno, nepretrgano izvajanje brezstrastnosti med samimi predmeti, ki privlačijo.

Da bi lahko pridobili brezstrastnost, jo morate prakticirati pri vsakdanjih stvareh v življenju. Rekla sem, da mnogi omejujejo besedo abhyasa na meditacijo. To je razlog, zakaj tako malo ljudi doseže Jogo. Druga napaka je čakanje na neko veliko priložnost. Ljudje se pripravljajo na neko strahovito žrtvovanje in pozabljajo na male stvari iz vsakodnevnega življenja, pri katerih je um povezan s predmeti s tisočimi drobnimi vezmi. Te stvari zaradi svoje banalnosti ne pritegnejo pozornosti, tako da ljudje, čakajoč na neko veliko stvar, ki ne pride, izgubljajo vsakodnevno prakso brezstrastnosti do drobnih stvari, ki so okoli njih. S krotanjem želje v vsakem trenutku postajamo neopredeljeni do vseh predmetov, ki nas obdajajo. Nato, ko se pojavi velika priložnost, jo zagrabimo, ne da bi se skoraj zavedali, da je prišla. Praksa vsak dan, cel dan - to je tisto, kar se zahteva od aspiranta za Jogo, kajti uspeh lahko pride le na ta način. In prav utrudljivost tega vztrajnega, podaljšanega prizadevanja je tista, ki izčrpa večino aspirantov.

Tu vas moram opozoriti na nevarnost. Obstaja grob in hiter način doseganja brezstrastnosti. Nekateri vam bodo rekli: "Izkoreninite vso ljubezen in naklonjenost; otrdite svoje srce; postanite hladni za vse okoli vas; zapustite svojo ženo in otroke, svojega očeta in mati, in odpravite se v puščavo ali pragozd; postavite steno med sebe in predmete želje; potem boste dosegli brezstrastnost." Res je, da je na ta način sorazmerno lahko doseči brezstrastnost. Toda na ta način izkoreninite več kot le željo. Okoli Jaza, ki je ljubezen, postavite prepreko, skozi katero ne more prodreti. Sami sebe ohromite, tako da se obdate s trdim ovojem, skozi katerega ne morete prodreti. Otrdite samega sebe, ko bi se morali omehčati; osamite se, ko bi morali zaobjeti druge; ubijete ljubezen in ne le željo, pozabljajoč, da vas ljubezen veže na Jaz in išče Jaz, medtem ko je želja vezana na ovoje Jaza, na telesa, v katera je oblečen Jaz. Ljubezen je želja ločenega Jaza, da bi se združil z vsemi drugimi ločenimi Jazi. Brezstrastnost je ne-vezanost na materijo -

povsem druga stvar. Vi morate paziti na ljubezen, kajti je sam Jaz Jaza. V svoji zaskrbljenosti, da bi pridobili brezstrastnost, ne smete ubiti ljubezni. Ljubezen je življenje v vsakem od nas, ločenih Jazih. Vsak ločen Jaz pritegne k drugemu Jazu. Vsak od nas je del ene mogočne celote. Zatrpite željo, ki je povezana z nosilci, ki obdajajo Jaz, ne zatrite pa želje, ki je povezana z Jazom, tisto nikoli mrtvo silo, ki pritegne Jaz k Jazu. Pri tem velikem vzpenjanju je daleč bolje trpeti zaradi ljubezni kot pa jo zavreči in otrditi srca za vse vezi in potrebe ljubezni. Trpите zaradi ljubezni, pa čeprav je trpljenje grenko. Ljubite, pa čeprav je ljubezen avenija bolečine. Bolečina bo prešla, ljubezen pa bo rastla, in v združenosti z Jazom boste končno odkrili, da je ljubezen velika privlačna sila, ki vse stvari združuje v eno.

Mnogi ljudje, ki skušajo izkoreniniti ljubezen, se spustijo nazaj, postanejo zaradi svojih zmotnih poskusov manj človeški, ne pa nad-človeški. Z in preko človeških vezi ljubezni in sočutja se razvija Jaz. Za Mojstre pravijo, da Oni ljubijo celotno človeštvo tako kot mati ljubi svojega prvorojenca. Njihova ljubezen ni ljubezen, ki bi zodenela v hlad, ampak ljubezen do vseh, dvignjena do najvišje toplote do vseh majhnih duš. Nikoli ne zaupajte učitelju, ki vam pravi, da izkoreninite ljubezen, da bodite ravnodušni za človeške naklonjenosti. To je način, ki vodi na pot leve roke.

Meditacija z in brez semena

Naslednji korak je naša metoda meditacije. Na kaj mislimo z meditacijo? Meditacija ne more biti ena in ista stvar za vsakega človeka. Čeprav je v načelu ista, namreč, umiritev uma, pa se mora metoda razlikovati s temperamentom izvajalca. Recimo, da ste močnega razuma in inteligentnega človeka, ki mu je pri srcu razmišljanje. Recimo, da so bile povezane vezi mišljenja in argumenta vaša edina vadba uma. Uporabite to preteklo urjenje. Ne domišljajte si, da lahko vaš um umirite z enim samim naporom. Sledite logični verigi razmišljanja, korak za korakom, vez za vezjo; ne dovolite umu, da bi skrenil s poti. Ne dovolite umu, da bi skrenil v druge smeri mišljenja. Ohranjajte ga trdno v eni sami smeri in vztrajnost bo postopoma prinesla rezultat. Nato, ko ste dosegli najvišjo točko svojega razmišljanja in zadnji

člen vaše verige argumentov, ko vas vaš um ne more ponesti naprej in ko onstran tistega ne vidite nič več, potem se ustavite. Na najvišji točki mišljenja se obupno oprimate zadnjega člana v verigi in ob njem umirite um, v trdnem in vztrajnem miru, čakajoč na to, kaj se lahko zgodi. Čez čas boste sposobni ohraniti to držo kar nekaj časa.

Za človeka, katerega domišljija je močnejša kot pa sposobnost razmišljanja, je prava metoda prej predanost kot pa razmišljanje. Tak človek naj si pomaga z domišljijo. Naslikati bi si moral nek prizor, v katerem predstavlja osrednjo figuro predmet njegove predanosti. Izgradi naj ga počasi, košček za koščkom, tako kot slikar slika svojo sliko, ko postopoma doda vse prvine prizora. Delovati mora tako kot slikar ob svojem platnu, črto za črto, s svojim čopičem domišljije. Na začetku bo delo zelo počasno, toda slika se bo začela kmalu odzivati na poziv. Vedno znova in znova bi moral slikati prizor, se vedno manj in manj ukvarjati s stranskimi predmeti in vedno bolj in bolj z osrednjo figuro, ki je predmet njegove srčne predanosti. Ta način slikanja z umom slednjega pripelje pod nadzor in ga umiri, tako da s to uporabo domišljije človek postopoma obvladuje um. Predmet predanosti pa bo v skladu s človekovo religijo. Recimo, da je ta predmet predanosti Shri Krishna. Naslikajte si kateri koli prizor iz njegovega zemeljskega življenja, recimo iz bitke na Kurukshetri. Predstavlajte si armadi, ki se pripravljata na boj; predstavljajte si Arjuno na bojnem vozu, potrtega, obupanega; nato pa Shri Krishno, Voznika, Prijatelja in Učitelja. Nato osredotočite svoj um na osrednjo figuro in dovolite svojemu srcu, da ga doseže z osredotočeno predanostjo. Počivajte v Njem, ustavite se v miru in, tako kot prej, počakajte na to, kaj se lahko zgodi.

To se imenuje “meditacija s semenom”. Osrednja figura ali zadnji člen v razmišljanju, to je “seme”. Preko tega procesa počasnega in postopnega zaustavljanja ste umirili blodeči um in ste sedaj osredotočeni na osrednjo misel ali osrednjo figuro. Sedaj dovolite, da odide tudi ta. Opustite osrednjo misel, idejo, seme meditacije. Naj odide vse. Toda ohranite um v doseženem stanju, na najvišji doseženi točki, živega in pozornega. To je meditacija brez

semena. Ostanite umirjeni in čakajte v tišini in praznini. Nahajate se v prej pisanem “oblaku” in preidite skozi prej orisano stanje. Nenadoma bo nastopila sprememba, nezmotljiva sprememba, čudovita, neverjetna. V tej tišini, kot rečeno, boste slišali Glas. V tej praznini se bo razkrila Oblika. Na tem praznem nebu, se bo pojavilo sonce, in v svetlobi tega Sonca boste prepoznali svojo istovetnost z njim ter vedeli, da je to, kar je prazno za oko čuta, polno za oko Duha, da je to, kar je tišina za uho čuta, polno glasbe za uho Duha.

Na takšne načine se lahko učite pripeljati pod nadzor um, disciplinirati vaše tavajoče mišljenje in doseči razsvetljenje. Beseda opozorila. Tega ne morete storiti, dokler izvajate meditacijo s semenom, dokler niste sposobni določno obstati ob vašem semenu določen čas in pri tem ohranjati budno pozornost. To je praznina budnega pričakovanja in ne praznina pretečega spanca. Če vaš um ni v tem stanju, je njegova praznina nevarna. Vodi v medijstvo, obsedenost. Vi lahko modro težite proti praznini le, ko ste tako disciplinirali um, da lahko določen čas obstane na eni sami točki in ostane buden, tudi ko opustite to točko.

Včasih ljudje postavljajo vprašanje: “Recimo, da mi to uspe in postanem nezaveden svojega telesa; recimo, da se vzpnem v višje področje; ali sem lahko povsem prepričan, da se bom vrnil v telo? Če zapustim telo, ali se bom zagotovo vrnil?” Misel, da se ne bo mogel vrniti, naredi človeka živčnega. Čeprav lahko pravi, da materija ni nič in Duh vse, pa mu vseeno ni všeč, da bi zgubil stik s telesom. In ko izgubi ta stik, se, potem ko si je nakopal toliko težav, da bi jo zapustil, zaradi samega strahu spusti nazaj na zemljo. Vendar pa ni razlogov za tak strah. To, kar vas bo potegnilo nazaj, je sled vaše preteklosti, ki ostaja enaka tudi v vseh teh pogojih.

Vprašanje je isto, kot če bi se vprašali: “Zakaj se stanje Pralaye sploh konča in začne novo stanje Manvantare?” In odgovor je s hindujskega psihološkega stališča enak; kajti, čeprav ste opustili samo seme misli, pa ne morete uničiti sledi, ki jo je za sabo pustila ta misel, in ta sled je klica, ki teži k temu, da bi k sebi zopet pritegnila materijo, da bi se znova izrazila. Ta sled je to,

kar se imenuje izguba materije - samskara. Lahko se spustite še tako daleč onstran konkretnega uma, pa ta sled v principu mišljenja, o tem, kar ste mislili in poznali, ostaja tam in vas bo neizogibno pritegnila nazaj. Vi ne morete uiti svoji preteklosti, dokler ni zaključeno vaše življenjsko obdobje, tako da vas bo samskara vedno pripeljala nazaj. To je tudi razlog, ki po koncu nebeškega življenja pripelje človeka nazaj v ponovno rojstvo. Je izraz zakona ritma. *Luč na Pot*, ta čudovita okultna razprava, tudi govori o tem stanju in opisuje, da se učenec nahaja v tišini. Pisec nadalje pravi: "Iz tišine, ki je mir, se bo dvignil doneč glas. In ta glas bo dejal: 'Ni dobro; žel si, sedaj moraš sejati.' In ker veš, da je ta glas tišina sama, ga boš ubogal."

Kakšen je pomen stavka: "Ni dobro; žel si, sedaj moraš sejati." Nanaša se na veliki zakon ritma, ki vlada celo Logosom, Ishvaram - zakon Mogočnega Diha, izdiha in vdiha, ki velja za vsak delec, ki je ločen v času. Logos ima svoje vesolje, a to se umakne, ko On obrne svoj pogled navznoter, kajti On je bil tisti, ki mu je dal realnost.

On se lahko potopi v neskončne globine bivanja, vendar pa se celo tam nahaja samskara preteklega vesolja, senčen, latenten spomin, klica maye, pred katero ne more ubežati. Zbežati pred njo bi pomenilo, da preneha biti Ishvara in postane Brahma Nirguna. Ne obstaja Ishvara brez maye, ne obstaja maya brez Ishvare. Celo v Pralayi nastopi čas, ko se počitek konča in ko notranje življenje zopet zahteva objavljanje. Nato se začne obračanje navzven in porodi se novo vesolje. Takšen je zakon počitka in delovanja; počitku sledi delovanje; počitku zopet sledi želja po delovanju; in tako se, tako kot človeška življenja, obrača tudi neumorno kolo vesolja. Kajti v večnem sta stalno prisotna tako počitek kot delovanje, in v tem, kar imenujemo Čas, sledita eden drugemu, pa čeprav sta v večnosti sočasna in stalno-obstajajoča.

Uporaba manter

Poglejmo sedaj, kako si lahko pomagamo pri tem težavnem delu. Vašo pozornost bom usmerila na dejstvo, ki je začetniku v veliko pomoč.

Vaši nosilci nikoli ne počivajo. Vsaka vibracija v nosilcih proizvede ustrezno spremembo v zavesti. Ali obstaja kakršen koli način ustavitve teh vibracij, umiritve nosilca, tako da bi lahko mirovala tudi zavest? Ena metoda je ponavljanje mantre. Mantra je mehanski način zaustavitve vibracije. Namesto da uporabite moči volje in domišljije, ti dve prihranite za druge namene ter uporabite mehanski vir, mantro. Mantra je določeno zaporedje zvokov. Ti zvoki, ki se ritmično ponavljajo, uskladijo vibracije v nosilcih z njimi samimi. Zato mantro ni mogoče prevajati; prevod spremeni zvoke. Mantrne ne najdemo le v hinduizmu, ampak tudi v buddhizmu, v rimo-katolicizmu, islamu in med Parsiji. In nikoli niso prevedene, kajti ko spremenite zaporedje in red zvokov, mantra preneha biti mantra.

Če prevedete besede, boste morda dobili zelo lepo molitev, ne pa mantro. Vaš prevod je lahko lepa, navdihnjena poezija, ni pa živa mantra. Ne bo več harmonizirala vibracij v okoliških ovojih in ne bo sposobna umiriti zavesti. Poezija, navdihnjena molitev, to dvoje je mogoče mentalno prevesti, mantra pa je edinstvena in neprevedljiva. Poezija je velika stvar; pogosto je navdihovalka duše in nudi potešitev ušesu; lahko je vzvišena in lepa, vendar pa ni mantra.

Pozornost

Obravnavajmo sedaj koncentracijo. Človeka vprašate, če se lahko koncentrira. Takoj odgovori: "Oh! To je zelo težko. Pogosto sem poskusil, pa mi ni uspelo." A postavite isto vprašanje na drugačen način in ga vprašajte: "Ali lahko neki stvari posvetite pozornost?" Takoj vam bo odgovoril: "Da, to lahko."

Koncentracija je pozornost. Osredotočena drža pozornosti, ki je koncentracija. Če posvečate pozornost temu, kar počnete, potem bo vaš um koncentriran. Mnogi se usedejo, da bi meditirali, pa se čudijo, zakaj jim ne uspe. Kako lahko predvidevate, da vas bo polurna meditacija in triindvajset ur in pol razpršenega mišljenja skozi dan usposobilo za koncentracijo v tistih pol ure? Skozi dan in noč izničite tisto, kar ste ustvarili zjutraj, tako kot je

Penelopa vsak dan razpletla tkanino, ki jo je stkala. Da bi postali jogi, morate biti ves čas pozorni.

Vi morate praktimirati koncentracijo vsako uro vašega dejavnega življenja. Sedaj so vaše misli mnoge ure razpršene, potem pa se čudite, da vam ne uspe. Čudež bi bil, če bi uspeli. Vi morate vsak dan posvečati pozornost vsaki stvari, ki jo počnete. To je brez dvoma težko in na začetku si to lahko olajšate, če izvzamete iz vaših vsakodnevnih opravil le eno in to opravite s popolno, vztrajno pozornostjo. Ne dovolite, da bi vaš um zbežal s stvari, ki je pred vami. Ni važno, za kakšno stvar gre. Lahko gre za zlaganje kakšnih stvari ali pa za branje knjige. Vsaka stvar bo v redu. Drža uma je tista, ki je pomembna in ne premet pred njim. To je edini način učenja koncentracije. Osredotočite svoj um trdno na delo pred vami, za toliko časa kot je to potrebno; po opravljenem delu pa se sprostite. Prakticirajte to nekaj mesecev, pa boste presenečeni, s kakšno lahkoto lahko sedaj koncentrirate um. Še več, telo se bo kmalu naučilo, da samodejno opravi mnogo stvari.

Če ga boste prisilili, da bo redno opravljalo določeno stvar, jo bo po določenem času opravljalo na lastno pest, vi pa boste odkrili, da lahko počnete dve ali tri stvari hkrati. V Angliji, na primer, ženske zelo rade pletejo. Ko se deklice uči pletiti, mora zelo paziti na svoje prste. Njena pozornost ne sme niti za trenutek zbežati s prstov, sicer bo naredila napako. Ko to počne dan za dnem in ko se njeni prsti navadijo posvečati pozornost brez njenega nadzora, jim lahko prepusti, da pletejo sami, medtem ko lahko ona svoj zavestni um posveti nečemu drugemu. Vi lahko izurite svoj um na enak način kot je deklice izurilo svoje prste. Tudi um, mentalno telo, je mogoče izuriti tako, da stvari počne samodejno. Na koncu lahko vaša najvišja zavest stalno ostaja osredotočena na Najvišjega, medtem ko nižja zavest v telesu opravlja telesne stvari, in to popolno, ker je popolno izurjena. To so praktične vaje Joge.

Praksa te vrste izgrajuje svojstva, ki si jih želite, in tako postajate močnejši in boljši ter pripravljeni, da nadaljujete z določnim študijem Joge.

Ovire pri Jogi

Preden obravnavamo sposobnosti, ki so potrebne za to določno prakso, preletimo ovire pri Jogi, kakor jih je zapisal Patanjali.

Ovire pri Jogi so zelo številne. Prva je bolezen: če ste bolni, ne morete prakticirati Joge; zahteva namreč trdno zdravje, kajti vključen je velik fizičen napor. Naslednja je lenost uma: pri vašem razmišljanju morate biti budni, energični. Nato dvom: imeti morate določno voljo, morate biti sposobni sprejeti odločitev. Nato nemarnost: to je ena od največjih težav pri začetnikih; stvari prebirajo malomarno, niso natančni. Lenost: len človek ne more biti jogi; človek, ki je okoren, kateremu primanjkuje moči in volje za napor, kako naj tak človek opravi obupne napore, ki so pri tem delu potrebni? Naslednja, predanost posvetnim stvarem, je očitno tudi ovira. Naslednja velika ovira so zmotne predstave, napačno razmišljanje o stvareh. Ena od največjih usposobljenosti za Jogo je "pravilno pojmovanje". "Pravilno pojmovanje" pomeni, da mora misel ustrezati zunanji resnici; da je človek v temelju resnicoljuben, tako da njegovo mišljenje ustreza dejstvu. Če v človeku ni resnicoljubnosti, joga zanj ni dostopna; zgreši bistveno, je nelogičen, neumen, dela pomembne stvari iz nepomembnih in vice versa. In končno, nestabilnost: ki onemogoča jogo in katere celo majhna količina dela jogo jalovo; nestabilen človek ne more biti jogi.

Zmožnosti za jogo

Ali lahko vsakdo prakticira jogo? Ne. Toda vsaka dobro izobražena oseba se lahko pripravi na svojo bodočo prakso. Za hiter napredek morate imeti več posebnih zmožnosti kot za karkoli drugega. Človek lahko preučuje katero koli znanost, ne da bi imel kakšno posebno zmožnost, vendar pa se v njej zaradi tega ne bo posebej odlikoval; tako je tudi z jogo. Vsak, ki je povprečno inteligenten se lahko nekaj nauči iz Joge, če jo bo prakticiral, vendar pa ne more upati, razen če ne začenja z določenimi zmožnostmi, da bo pri jogi uspešen že v tem življenju. Prav je, da to povemo, kajti če človek potrebuje za katerokoli znanost posebne zmožnosti, da bi se v njej

odlikoval, potem znanost vseh znanosti ne more biti glede zahtev do svojih študentov manj zahtevna kot običajne znanosti.

Recimo, da me človek vpraša: “Ali lahko postanem matematik?” Kakšen bo moj odgovor? “Zato, da bi postali velik matematik, morate imeti naravno nagnjenje in zmožnosti za matematiko. Če nimate te zmožnosti, potem v tem življenju ne morete biti velik matematik.” Vendar pa to še ne pomeni, da se ne morete naučiti matematike. Da bi bili velik matematik, se morate roditi s posebno zmožnostjo za matematiko. Roditi se s takšno posebno zmožnostjo pomeni, da ste jo prakticirali v mnogih življenjih in da ste se sedaj že rodili pripravljene. Isto je z jogo. Vsak človek se je lahko nekaj nauči. Toda, da bi postali jogi, to pomeni življenja prakse. Če so ta za vami, potem ste se v sedanjem rojstvu že rodili z nujnimi sposobnostmi.

Obstajajo tri sposobnosti, ki jih mora imeti človek, da bi dosegel uspeh v jogi. Prva je močna želja. “Goreča želja.” Takšna želja je potrebna zato, da bi razbili močne vezi želje, ki vas vežejo na zunanji svet. Še več, brez te močne želje, ne boste nikoli premagali vseh težav, ki se bodo postavile na vašo pot. Imeti morate prepričanje, da boste na koncu uspeli, in to prepričanje mora biti prisotno vse dotlej, dokler ne uspete. Želja mora biti tako goreča in tako trdno ukoreninjena, da jo ovire naredijo le še bolj ostro. Za takega človeka je ovira kot gorivo, ki ga vrže na ogenj. Peče, toda bolj močno kot se ga oprime, bolj jo zna uporabiti kot gorivo za gorenje želje. Tako so težave in ovire le gorivo, ki hrani ogenj jogijeve odločne želje. On zaradi težav postane le še bolj trdno osredotočen.

Če nimate te močne želje, potem vam nje odsotnost pokaže, da ste pri delu novi, da pa se lahko vseeno začnete pripravljati nanj v tem življenju. Željo lahko ustvarite z mislijo; ne morete ustvariti želje z željo. Urjenje narave želja ne more izhajati iz narave želja.

Kaj je to v nas, kar prikličeta željo? Poglejte v svoj um in odkrili boste, da sta spomin in domišljija dve stvari, ki najbolj močno prikličeta željo. Zato je mišljenje sredstvo, s katerim je mogoče izpeljati vse spremembe v želji.

Mišljenje, domišljija, je edina ustvarjalna moč v vas, in z domišljijo je potrebno razvijati vaše moči. Bolj ko razmišljate o želenem predmetu, močnejša postane želja po njem. Zato, če si želite Joge, potem razmišljajte o jogi kot zaželeni. Razmišljajte o rezultatih joge in o tem, kaj to pomeni za svet, če boste postali jogi, pa boste ugotovili, da postaja vaša želja vse močnejša in močnejša. Kajti le z mišljenjem lahko uravnavate željo. Nič ne morete narediti z njo samo. Ali hočete neko stvar, ali pa je nočete, v mejah narave želja pa ste nemočni. Kot rečeno, želje ne morete spremeniti z željo. Vstopiti morate v drugo področje vašega bitja, v področje mišljenja, in z mišljenjem se lahko pripravite do tega, ali si boste nekaj želeli ali ne, tako kot to želite, le če boste uporabili pravilno sredstvo, ki pa je navsezadnje dokaj preprosto.

Od kod izhaja vaša želja, da bi imeli neko stvar? Iz tega, ker mislite, da boste zaradi nje bolj srečni. Toda recimo, da iz pretekle izkušnje veste, da vas dolgoročno ne bo osrečila, ampak vam prinesla žalost, težave, nemir. Tako imate naenkrat pri roki način, kako se lahko znebite te želje. Mislite na končni rezultat. Naj vaš um skrbno preuči vse boleče stvari. Preskočite trenutno ugodje in osredotočite svojo misel na bolečino, ki sledi potešitvi te želje. In ko to počnete kakšen mesec, bo že sam pogled na ta predmet želje v vas dvignil odpor. V vašem umu ga boste povezali s trpljenjem, zato se boste instinktivno umaknili pred njim. Ne boste ga hoteli. Spremenili boste hotenje, in to z močjo vaše domišljije. Ne obstaja bolj učinkovit način uničenja razvade kot je premišljeno naslikavanje končnih rezultatov nje vdanju.

Prepričajte mladega človeka, ki je nagnjen k razuzdanosti, naj ohranja v umu podobo starega razuzdanca; pokažite mu izčrpanega razuzdanca, ki neguje željo brez moči, da bi jo potešil; in če ga boste lahko pripravili do tega, da bo razmišljal na ta način, se bo začel nezavedno odmikati od tega, kar ga je prej privlačilo; sama ostudnost rezultatov ga bo preplašila, da bo zbežal od predmeta želje. In naj-bo jogi mora uporabiti svoje mišljenje, da bo zaznamoval želje, ki si jih bo dovolil, in želje, za katere se bo odločil, da jih pokonča.

Naslednja stvar je močna volja. Volja je preobražena želja; preusmerila se je od zunaj navznoter. Če je vaša volja šibka, jo morate okrepiti. Ukvarjajte se z njo kot z drugimi slabostmi: okrepite jo s prakso. Če deček ve, da ima šibke roke, potem si reče: "Moje roke so šibke, vendar pa bom dvigoval uteži, vadil na bradlji; na ta način bodo moje roke postale močne." Isto je z voljo. Praksa bo okrepila slabo, šibko voljo, ki jo imate sedaj.

Odločite se in si na primer recite: "Vsako jutro bom naredil to in to stvar," in jo naredite. Ena stvar naenkrat je dovolj za šibko voljo. Obljubite si, da boste naredili to in to stvar ob določenem času, in kmalu boste ugotovili, da ste osramočeni, če boste prelomili obljubo. Ko držite takšno obljubo en dan, jo podaljšajte na en teden, nato na štirinajst dni. Ko uspete, lahko izberete neko težjo stvar, in tako naprej. S tem prisiljevanjem k delovanju, krepite svojo voljo. Dan za dnem postaja njena moč večja, in ugotovili boste, da vaša notranja moč narašča. Najprej imejte močno željo. Nato jo preobrazite v močno voljo.

Tretji pogoj za jogo je ostra in široka inteligenca. Vi ne morete nadzirati svojega uma, če nimate uma, ki naj bi ga nadzirali. Zatorej morate razviti svoj um. Morate študirati. S študijem ne mislim na branje knjig. Mislim na razmišljanje. Lahko preberete ducate knjig, pa bo vaš um še vedno enako slaboten kot na začetku. Če pa preberete eno knjigo na ustrezen način, potem boste s počasnim branjem in s precej razmišljanja negovali vašo inteligenco; um pa bo rasel.

To so stvari, ki si jih želite - močna želja, neupogljiva volja in ostra inteligenca. To so sposobnosti, ki jih morate razviti, da bi lahko izvajali prakso joge. Če je vaš um zelo nemiren, če je kot pri otroku podoben metulju, potem ga morate umiriti. Do tega pridete z resnim študijem in razmišljanjem. Vi morate razviti um, s katerim boste delali.

Napredovanje in vračanje

Pri tem in pri spreminjanju vaših želja vam bo pomagalo, če boste spoznali, da se velika evolucija človeštva odvija vzdolž dveh poti - po poti Napredovanja in po Poti Povratka.

Na Poti, ali margi, Pravritti - napredovanja, na kateri se nahaja velika večina človeških bitij, so želje nujne in koristne. Na tej poti je za človekovo evolucijo bolje čim več želja ima. To so vzgibi, ki ga silijo v delovanje. Brez teh on stagnira, je inerten. Zakaj naj bi Ishvara napolnil svet z vsečnimi predmeti, če ne bi imel namena, da bo želja sestavina v evoluciji? On ravna s človeštvom kot to počne s svojim otrokom občutljiva mati. Ona ne predava svojemu otroku o prednostih hoje, niti mu ne govori učeno o mehanizmu mišic nog. Ona pred otroka postavi bleščečo igračo in mu reče: "Pridi ponjo." Želja se prebudi in otrok se začne opotekati in se tako uči hoditi. Zato je Ishvara postavil okoli nas igrače, vendar pa izven našega dosega, in pravi: "Pridite otroci, vzemite jih. Tu so ljubezen, denar, slava, družbeno priznanje; pridite in si jih vzemite. Hodite, potrudite se zanje." In mi se kot otroci zelo trudimo in spotoma spopadamo, da bi se dokopali teh igrač. Ko zgrabimo igračo, se razbije na koščke in ni več uporabna. Ljudje se spopadajo in garajo, da bi dosegli bogastvo, ko pa postanejo multi-milijonarji, se vprašajo: "Kako bom porabil to bogastvo?" Brala sem o milijonarju v Ameriki, ki je hodil peš od mesta do mesta, da bi razdelil ogromno bogastvo, ki ga je nakopičil. Naučil se je svoje lekcije. Tega človeka ne bo v nobenem od naslednjih življenj mogoče prisiliti, da bi se trudil, da bi dosegel bogastvo. Ljubezen do slave, ljubezen do moči, spodbujata ljudi k najbolj vztrajnemu trudu. Toda, ko ju dosežejo in držijo v rokah, je rezultat zaskrbljenost. Mogočen državnik, voditelj naroda, človek, ki ga imajo milijoni ljudi za vzor - sledite mu domov, pa boste videli zaskrbljenost zaradi moči, naveličanost, zaradi katere se mu strast priskuti.

Ali se nam torej Bog z vsemi temi igračami roga? Ne. Cilj je, da se izvabi na plano moč Jaza, da bi človek razvil latentne moči; in ob razvijanju človeških sposobnosti je mogoče videti rezultat te velike igre. To je način, na

katerega se učimo razvijati Boga v nas; to je rezultat igre božanskega Očeta s svojimi otroci.

Toda včasih se želja po predmetih izčrpa prezgodaj in je zato lekcija zaključena le na pol. To je ena izmed težav v današnji Indiji. Imate mogočno duhovno filozofijo, ki je bila naraven izraz za duše, ki so se rodile pred stoletji. Bile so se pripravljene odpovedati sadu delovanja in delovati za Najvišjega, da bi izpeljale Njegovo Voljo.

Toda lekcija za Indijo današnjega časa je prebuditev želje. Morda se to zdi kot korak nazaj, vendar pa gre dejansko za napredovanje. Filozofija je resnična, vendar pa je pripadala starejšim dušam, ki so bile nanjo pripravljene. Sedaj se rojevajo mlajše duše, tako da ljudje niso dovolj zreli za to filozofijo. Ponavljajo jo mehanično, so od nje očarani in se potapljajo v inertnost, ker ni ničesar, kar bi si dovolj želeli, da bi jih sililo v napor. Posledica je, da se narod kot celota spušča. Stara lekcija postavljanja različni predmetov pred duše različnih starosti je pozabljena in vsak si sedaj prizadeva doseči ideal popolnosti, ki pa ga je mogoče doseči šele potem, ko so bili uspešno opravljeni pripravljalni koraki. Dogaja se isto kot s "Pridigo na Gori" v krščanskih deželah, v katerih pa se ji praktični zdrav razum ljudi klanja in - jo ignorira. Noben narod si ne prizadeva živeti v skladu s "Pridigo na Gori". Ni mišljena za običajne moške in ženske, ampak za svetnika. Za vse tiste, ki so na Poti Napredovanja, je za napredek potrebna želja.

Kaj je Pot Nivritti? To je Pot Povratka. Želja se mora končati; in njeno mesto mora zavzeti samo-opredeljena volja. Zadnji predmet želje osebe, ki začneja Pot Povratka, je želja delovati v skladu z Voljo Najvišjega; človek uskladi svojo voljo z Najvišjo Voljo, se odpove vsem ločenim željam in tako obrača kolo življenja tako dolgo kolikor dolgo takšno obračanje zahteva zakon Življenja. Želja na Poti Napredovanja postane volja na Poti Povratka; duša deluje v skladu z Božanstvom in zakonom. Mišljenje je na Poti Napredovanja stalno budno, vihravo in spreminjajoče se; na Poti Povratka postane razumno; na vrat nižjega uma se nadene jarem razuma, tako da vola vodi razum. Delo, delovanje na Poti Napredovanja je neumorna dejavnost, ki

veže običajnega človeka; na Poti Povratka delo postane žrtvovanje, zaradi česar se prekine vezivna sila. To so torej objavljanja treh aspektov, kakor se kažejo na Poteh Napredovanja in Povratka.

Blaženost, objavljena kot želja, se spremeni v Voljo. Modrost, objavljena kot mišljenje, se spremeni v razum. Delovanje, objavljeno kot delo, se spremeni v žrtvovanje.

V zvezi s tem ljudje pogosto postavljajo naslednje vprašanje: “Zakaj je volja umeščena v človeško bitje kot ustreznost blaženosti v Božanstvu?” Tri velika Božanska svojstva so: chit ali zavest; ananda ali blaženost; sat ali obstoj. Povsem jasno je, da zavest odseva v človekovi inteligenci - isto svojstvo, le da v miniaturi. Enako jasno je, da eno drugemu pripadata tudi obstoj in delovanje. Vi lahko obstajate le, če delujete navzven. To kaže že sama oblika angleške besede *existence* (obstoj, bivanje) - “ex, iz” - je objavljeno življenje. Tako tretje svojstvo, blaženost, ustreza volji. Vendar pa so ljudje zaradi tega zmedeni in sprašujejo: “Kakšna je ustreznost med blaženostjo in voljo?” Če se spustite navzdol do želje in do predmetov želje, boste sposobni razvozlati to uganko. Narava Jaza je blaženost. Če spustite to naravo v materijo, kaj bo potem izraz narave blaženosti? Želja po sreči, iskanje zelenih predmetov, ki ji bodo po njenem mnenju nudili srečo, ki pripada bistvu njene lastne narave in ki jo nenehno išče, da bi jo uresničila med ovirami v svetu. Ker je njena narava blaženost, išče srečo, in to željo po sreči je potrebno spremeniti v voljo.

Če si boste vzeli čas in si jih ogledali, boste odkrili, da imajo vse te ustreznosti globok pomen in da se “volja-do-življenja” prevaja v “željo po sreči”, ki jo boste našli v vsakem moškem in ženski, v vsakem čutečem bitju. Ali vas je kdaj pretreslo, s kakšno gotovostjo opravičujete to analizo svoje lastne narave z načinom, na katerega sprejemate srečo kot vašo pravico in zavračate bedo ter se ob njej sprašujete, s čem ste si jo zaslužili? Stvar, ki jo je potrebno razložiti, ni sreča, ampak bolečina, stvari, ki so nasprotne naravi Jaza, ki je blaženost. In ko to pogledamo, vidimo, da sta tako želja kot volja odločenost biti srečen. Vendar pa je prva nevedna, prebujena s strani

zunanjih predmetov; druga pa je samo-zavestna, sprožena in obvladovana od znotraj. Željo se prebudi in usmerja od zunaj; ko pa ta isti aspekt vlada od znotraj, se imenuje volja. V njuni naravi ni razlike. Zato želja na Poti Napredovanja postane volja na Poti Povratka.

Ko se želja, mišljenje in delovanje spremenijo v voljo, razum in žrtvovanje, potem se človek začne vračati domov in začne živeti z odpovedovanjem.

Ko se človek resnično odpove, se odvije neka nenavadna stvar. Na Poti Napredovanja se morate boriti za vsako stvar, ki bi jo radi imeli; na Poti Povratka, vam narava sama izliva svoje zaklade pred vaše noge. Ko si jih človek preneha želeti, se vse vsi zakladi izlijejo pred njega, kajti postane kanal, skozi katerega se vsi dobri darovi prelivajo na tiste okoli njega. Iščite dobro, odpovejte se grabljenju, pa bo vse vaše. Nehajte terjati, da bi se napolnil vaš majhen zbiralnik vode, pa boste postali pipa na živem izviru vseh voda, vir, ki nikoli ne presuši in skozi katerega nenehno pritekajo vode. Odpoved pomeni moč neprekinjenega dela za dobro vseh, dela, ki ne more zgrešiti, ker ga preko Svojega služabnika izpelje Vzvišeni Delavec.

Če ste vključeni v kakršno koli resnično dobrodelno delovanje, vaša sredstva pa so omejena in bogastvo ne lije v vaše roke, kaj to pomeni? To pomeni, da se še niste naučili resnične odpovedi. Obešate se na vidno, na sad delovanja, zato se bogastvo ne preliva skozi vaše roke.

Očiščenje teles

Razvijanje moči pripada strani zavesti; očiščevanje teles pripada strani materije. Vi morate prečistiti vsa tri vaša delujoča telesa - mentalno, astralno in fizično. Brez tega prečiščevanja je bolje, če pustite Jogo pri miru. Najprej, kako boste prečistili telo mišljenja? S pravilnim mišljenjem. Nato morate še enkrat uporabiti domišljijo, vaše veliko ustvarjalno orodje. Domišljajte si stvari in z domišljanjem boste oblikovali vaše telo mišljenja v organiziranost, ki si jo želite. Močno si nekaj domišljajte, tako kot si to domišlja slikar, ko začneja slikati. Če imate moč vizualizacije, potem vizualizirajte nek cilj; če je nimate, jo skušajte razviti. To je seveda umetniška

sposobnost, vendar pa jo ima večina ljudi, v večji ali manjši meri. Preverite do kolikšne mere lahko v popolnosti poustvarite nek obraz, ki ga vidite vsak dan. S takšno prakso boste krepili svojo domišljijo, s krepitvijo domišljije pa boste oblikovali veliko orodje, s katerim lahko prakticirate jogo.

Obstaja še druga, zelo dragocena uporaba domišljije. Če si boste domišljali, da v vašem telesu mišljenja že obstajajo svojstva, ki bi jih želeli imeti, in si domišljali odsotnost tistih, ki si jih ne želite imeti, boste že na pol poti. Tudi mnogo drugih težav iz vašega življenja lahko zmanjšate, če si jih, še preden greste skozi njih, vnaprej domišljate, da so rešljive. Zakaj bi nemočno čakali, dokler vas ne prizadenejo v fizičnem svetu. Če razmišljate o prihajajoči težavi že zjutraj in si predstavljate samega sebe, kako popolno delujete (nikoli ne bi smeli imeti pomislekov glede domišljanja svoje popolnosti) v spopadanju s težavo, potem bo težava, ko se bo v toku dneva pojavila, izgubila svojo moč in ne boste v tolikšni meri čutili njenega pritiska kot bi sicer. Vsak od vas ima v svojem življenju nekaj, kar ga teži. Razmišljajte o sebi, kako se soočate s to težavo in se ne ozirate pretirano na njo. In ko se bo pojavila, boste delovali tako kot ste si predstavljali. Če jih boste obravnavali s svojo domišljijo, se boste znebili polovice svojih težav in napak.

Ko boste na ta način prečistili svoje telo mišljenja, se morate lotiti astralnega telesa. Astralno telo prečistimo s pravilnimi željami. Imejte plemenite želje, pa se bo astralno telo razvilo v organ dobrih želja, namesto v organ zlih želja. Skrivnost celotnega napredka je negovanje najvišjih možnih misli in želja, in izogibanje mislim in željam o napakah, slabostih. Na ta način boste počasi sposobni v sebi izgraditi popolnost. Negujte torej misli in želje, s katerimi boste prečistili svoje telo mišljenja in svoje astralno telo.

In kako boste prečistili svoje fizično telo? Uravnnavati morate vse njegove dejavnosti - spanec, hranjenje, vadbo, vsako stvar. Fizičnega telesa ne morete prečistiti z nečistim mentalnim in astralnim telesom, zato vam delo z domišljijo pomaga tudi pri prečiščevanju fizičnega. Vendar pa morate uravnnavati tudi vse dejavnosti fizičnega telesa. Vzemite na primer hranjenje. Indijec ima prav, ko pravi, da ima vsak hrana neko prevladujoče svojstvo,

najsi ritem ali delovanje ali inertnost. Človek, ki želi postati jogi, se ne bi smel pritakniti nobene hrane, ki je v fazi propadanja. Te stvari pripadajo tamasični hrani - izogibati bi se torej morali hrani kot je na primer divjačina, vsaki hrani, ki kaže znamenja razkroja (alkohol je proizvod razpadanja). Mesna hrana pripada svojstvu delovanja. Vsa mesna hranila so dejansko poživila. Vse oblike v živalskem kraljestvu so izgrajene, da bi izražale živalske želje in živalske dejavnosti.

Jogi si ne more privoščiti njih uporabe v telesu, ki je namenjeno višjim procesom mišljenja. Vitalnost, da, to bodo nudile; moč, ki ne traja, to bodo nudile; nenadne izbruhe energije, da, meso bo to nudilo; toda to niso stvari, ki si jih želi jogi; zato zavrača vso to hrano, ki ni ustrezna za delo, ki si ga želi, in izbira hrano med najbolj oživiljenimi proizvodi. Vsa hrana, ki teži k rasti, tista, ki je najbolj oživiljena, semena, iz katerih bodo pognale rastline, je napolnjena z najbolj hranljivimi substancami; sadje; vse tiste stvari, ki imajo rast v svoji naslednji stopnji v življenjskem ciklu, te stvari so ritmična hranila, polna življenja, ki izgradijo sočasno občutljivo in močno telo.

Prebivalci na Pragu

Teh je veliko vrst. Najprej, elementali. Ti skušajo obrniti astralno raven proti človeku. In to je povsem naravno, saj se ti elementali oblike, Rupa Deve, ukvarjajo z izgradnjo nižjih kraljestev; in za njih je človek zaradi svojih uničevalskih lastnosti resnično grozljivo bitje. To je razlog, zakaj ga ne marajo. On uničuje njihovo delo kamor koli gre, tlači rastline, ubija živali, zato celotno to veliko kraljestvo sovraži človeka. Povežejo se, da bi ustavili tistega, ki dela svoje prve zavestne korake na astralno raven, in ga skušajo prestrašiti, saj se bojijo, da prinaša uničevanje. Ne morejo pa narediti ničesar, če se za njih ne zmenite. Ko ta sunek elementalne sile udari ob človeka, ki vstopa na astralno raven, mora on ostati miren, ravnodušen, in prevzeti stališče: "Jaz sem višji proizvod evolucije kot vi; narediti mi ne morete nič. Jaz sem vaš prijatelj in ne sovražnik. Mir!" Če je dovolj močan, da prevzame takšno stališče, bo veliki val elementalne sile krožil okoli njega in mu dovolil vstop.

Podoben strah brez vzroka, ki ga nekateri čutijo ponoči, je večinoma posledica te sovražnosti. Ponoči ste na astralni ravni bolj občutljivi kot podnevi, tako da človek bolj močno občuti nenaklonjenost teh bitij. Ko pa elementi odkrijejo, da niste uničevalski, da niste utelešenje uničevanja, postanejo tako prijateljski do vas kot so bili prej sovražni. To je prva oblika prebivalca na pragu. Tudi v tej zvezi se izrazi pomembnost čiste in ritmične hrane; kajti, če uživate meso in alkohol, pritegnete nižje elementale te ravni, tiste, ki uživajo v vonju krvi in alkoholnih pijač in ki vam bodo neizogibno preprečili, da bi jasno videli in razumeli stvari. Plesali bodo okoli vas, vam vsiljevali svoje misli in vtise, tako da se bo vaša aura nahajala v neke vrste školjki iz neprijetnih obešenjakov, ki vas bodo precej ovirali pri vaših naporih, da bi natančno videli in slišali. To je glavni razlog, zakaj je tistemu, ki se uči Joge Poti desne roke, absolutno prepovedano uživanje mesa in alkohola.

Druga oblika prebivalca na pragu so vaše pretekle miselne oblike. Te oblike, ki so zrasle iz zla v življenjih, ki so za nami, miselne oblike vseh vrst zlonamernosti, te so tiste, s katerimi se moramo soočiti, ko pridemo prvič v stik z astralno ravnjo. Te dejansko pripadajo nam, vendar pa se zdijo kot zunanje oblike, kot predmeti; in te skušajo prestrašiti svojega ustvarjalca. Premagate jih lahko le tako, da jih odločno zavrnete: "Ne pripadate mi več; pripadate moji preteklosti in ne moji sedanjosti. Ne bom vam več posvečal svojega življenja." Tako jih boste počasi izčrpali in končno izničili. To je morda ena od najbolj bolečih težav, s katerimi se mora soočiti človek pri prvem zavestnem vstopu na astralno raven. Seveda, če se je človek na kakršen koli način povezal z neprijetnimi miselnimi oblikami močnejše vrste, kot so tiste, ki se ustvarijo ob prakticiranju črne magije, potem bo ta posebna oblika prebivalca na pragu precej močnejša in nevarnejša. In boj med novincem in temi prebivalci iz njegove preteklosti, za katerimi stojijo mojstri črne strani, je pogosto obupen.

Sedaj smo prišli do najbolj strašljive oblike prebivalcev na pragu. Predstavljajte si primer, v katerem se je človek v preteklosti vztrajno istovetil z

nižjim delom svoje narave in nastopal proti višji ter z uporabo višjih moči za nizkotne cilje ohromil samega sebe, ponižal svoj um, da je postal suženj nižjih želja. Pri takšnem človeku pride do nenavadne spremembe. Življenje, ki pripada Egu v njem, prevzame fizično telo in vsrkajo ga nižja življenja, iz katerih je sestavljeno telo. Namesto da bi služilo namenom Duha, ga pri-tegnejo nameni nižjega, tako da postane del živalskega življenja, ki pripada nižjim telesom, zaradi česar Ego in višja telesa oslabijo, živalsko življenje nižjih pa se okrepi. Pod temi pogoji bo Ego včasih tako razočaran nad svojimi nosilci, da bo, ko ga bo smrt osvobodila fizičnega telesa, zavrgel tudi ostali dve. Včasih pa bo celo med fizičnim življenjem zapustil oskrunjen tempelj. V takšnih primerih se človek po smrti na splošno zelo hitro reinkarnira, kajti, ker je zapustil astralno in mentalno telo, nima nobenih teles, v katerih bi živel v astralnem in mentalnem svetu, tako da mora na hitro oblikovati novi in se vrniti v ponovno rojstvo na zemlji. V teh pogojih se ob oblikovanju novih teles staro astralno in mentalno telo ne razgradita, ampak se med starimi in novimi, ki imajo istega lastnika, vzpostavi neka zveza, ki predstavlja najbolj strašljivo obliko prebivalca na pragu.

To so različne oblike, ki jih lahko prevzame prebivalec in o katerih govorijo knjige, ki obravnavajo te posebne teme, čeprav ne vem, ali boste v kakšni drugi knjigi našli tako določno razvrstitev kot je zgornja. Seveda se poleg omenjenih oblik odvijajo tudi neposredni napadi Temnih Bratov, ki prevzemajo različne oblike in aspekte, pri čemer je najbolj splošna oblika, ki jo ti prevzamejo, oblika kakšne kreposti, ki je v jogiju nekoliko bolj izražena. Jogi ni napaden preko svojih razvad, ampak preko svojih kreposti, kajti pretirana krepost postane razvada. Skrajnosti so vedno razvade; krepost je zlato sredstvo. In tako kreposti postanejo v težavnih področjih astralnega in mentalnega sveta skušnjavci, ki jih uporabijo Bratje Sence, zato da bi ujeli nepazljivega.

Tukaj ne govorim o štirih običajnih preizkušnjah na astralni ravni: preizkušnjah zemlje, vode, ognja in zraka. Te so zgolj malenkosti, ki jih ni vredno omenjati, ko govorimo o teh bolj resnih težavah. Seveda se morate

naučiti, kako v popolnosti obvladovati astralno materijo, da ti elementi na vas ne bi vplivali. Vendar pa so to tako-rečeno zelo lahke lekcije. Tisti, ki pripadajo masonski organizaciji bodo prepoznali te preizkušnje kot dele jezika, ki ga poznajo iz svojega masonskega obreda.

Obstaja pa še ena nevarnost. Poškodujete se lahko z odbojem. Če vas na astralni ravni ogroža nevarnost, ki pripada fizični, niste pa dovolj pazljivi in pozabite, da vas lahko rani, bo poškodovala vaše fizično telo. Iz astralnih izkušenj lahko prinesete rane ali praske in podobno. Enkrat sem na ta način tudi sama izpadla neumna. Bila sem na potapljaški ladji in videla, da se bo porušil glavni jambor, ter si v trenutku pozabljenosti dejala: "Jambor bo padel name." Ta prehodna misel se je hitro uresničila in zjutraj sem se zbudila z veliko fizično odrgnino na mestu, kamor me je zadel jambor. To je pogost pojav, dokler ne popravite napak uma, ki tudi tam razmišlja instinktivno o stvareh, na katere je navajen misliti tu spodaj.

Ko postanete bolj občutljivi se lahko zavarujete na naslednji način: bodite neizprosno resnicoljubni v svojem mišljenju, besedah in dejanjih. V višjem svetu prevzame obliko vsaka misel, vsaka želja. Če ne pazite na resnico tukaj, potem ustvarjate celo množico strašljivih in zavajajočih oblik. Razmišljajte resnicoljubno, govorite resnico, živite resnico, pa boste osvobojeni vseh utvar astralnega sveta.

Priprava na jogo

Ljudje pravijo, da postavljam idealno učenišтво tako visoko, da ne more nihče upati, da bi postal učenec. Toda nikoli nisem rekla, da človek ne more postati učenec, če ne poustvari opisa, ki opisuje popolnega učenca. Lahko. Vendar pa to stori na lastno odgovornost. Človek je lahko v celoti usposobljen v eni smeri, ima pa resno napako v drugi. Resna napaka mu ne bo preprečila, da bi postal učenec, vendar pa bo zaradi nje trpel. Inicirani plača za svoje napake desetkrat višjo ceno kot bi jo plačal kot človek sveta. To je razlog, zakaj postavljam ideal tako visoko. Nikoli nisem rekla, da mora

človek v popolnosti doseči ideal, preden postane učenec, vendar pa sem rekla, da je tveganje postati učenec brez teh usposobljenosti izjemno veliko.

Dolžnost tistih, ki so videli rezultate prestopanja praga z napakami v značaju, je, da opozorijo, da se je dobro najprej znebiti teh napak. Vsaka napaka, ki jo ponese s seboj preko praga, postane na drugi strani bodalo, ki lahko zadane smrtno rano. Zato je dobro, če se prečistite toliko kot morete, dokler niste dovolj razviti, da imate pravico reči: "Prestopil bom prag." Na to sem mislila, ko sem govorila o usposobljenostih za učenje. Sledila sem starodavni poti, ki podaja usposobljenosti, ki bi jih moral prinesiti s seboj učenec; če pride brez njih, potem se bodo uveljavile Jezusove besede, da bo pretepen z mnogimi biči; kajti, kar si človek lahko privošči le z majhnimi posledicami v zunanjem svetu, bo prineslo strahovite rezultate, ko enkrat hodi po Poti.

Konec

Kakšen bo konec tega dolgega boja? Kakšen je cilj tega vzpenjanja, nagrada velike bitke? Kaj na koncu doseže jogi? On doseže združenost. Včasih nisem prepričana, da bi si ljudje, če bi dejansko vedeli, kaj pomeni ta združenost, le-to še vedno želeli doseči. Obstajajo številne "kreposti" iz vašega vsakodnevnega življenja, ki, ko dosežete združenost, v celoti odpadejo. Ko se bo začelo svitati čutenje združenosti, vam mnoge stvari, ki jih občudujete, ne bodo več v pomoč, ampak bodo postale ovire. Vsa tista svojstva, ki so tako koristna v običajnem življenju - kot na primer moralna ogorčenost, odpor do zla, presojanje drugih - nimajo mesta v uresničenju združenosti.

Če čutite odpor do zla, je to znamenje prebujanja Višjega Jaza, videnje nevarnosti zla, ki telo silovito odtegne od njega. To je začetek zavestnega moralnega življenja. Sovraštvo do zla je na tej stopnji boljše kot ravnodušnost do zla. To je nujna stopnja. Toda odpor ne sme čutiti človek, ki je uresničil združenost, ki vidi objavljane Boga v človeku. Človek, ki pozna združenost, ne more presojati človeka. "Jaz ne sodim nobenega človeka,"

je rekel Krist. Nihče ga ne odbija. Grešnik je on sam, in kako naj bi odbijal samega sebe? Za njega ne obstaja “jaz” ali “ti”, ker smo vsi eno.

To ni stvar, ki bi si jo mnogi iskreno želeli. To ni stvar, ki bi si jo mnogi hoteli iskreno pridobiti. Človek, ki je uresničil združenost, ne pozna razlike med sabo in najbolj podlim nesrečnikom, ki hodi po zemlji. On vidi le Boga, ki hodi v grešniku, in ve, da greh ne obstaja v Bogu, ampak v ovoju. Razlika je le v tem. Tisti, ki je spoznal notranjo veličino Jaza, nikoli ne presoja drugega, ampak prepozna drugega kot samega sebe in sebe ko tistega drugega - to je združenost. Mi govorimo o Bratstvu, toda koliko od nas ga dejansko prakticira? In celo to ni stvar, h kateri teži jogi. Večja kot bratstvo je istovetnost in uresničitev Jaza kot enega. Šesta Korenska Rasa bo pripeljala bratstvo do najvišje točke. Sedma Korenska Rasa pa bo poznala istovetnost, bo uresničila združenost človeške rase. Že sam preblisk o lepoti tega visokega pojmovanja, veličino združenosti, v kateri izgine “jaz” in “moje”, “ti” in “tvoje”, v kateri smo vsi eno, dvigne vso naravo proti božanskosti. In tisti, ki lahko vidijo to združenost, so bližje uresnitvi Lepote, ki je Bog.



Annie Besant Wood je bila dolgoletna predsednica Teozofskega društva (1907–1933), ki se je rodila 1. oktobra leta 1847 v bližini Londona v družini irskega porekla. S pomočjo materine prijateljice Ellen Marryat je pridobila dobro izobrazbo ter razvila močan čut odgovornosti do družbe.

Leta 1874 se je pridružila Secular Society ter v njem

tesno sodelovala s Charlesom Bradlaughom, urednikom revije *National Reformer*, za katero napisala številne članke o zakonu in pravicah žensk. Leta 1877 je izdala knjigo *The Laws of Population*, ki je govorila o nadzoru rojstev in bila zaradi tega deležna velikega odmeva v javnosti. To delovanje jo je povežalo s socialisti in Georgem Bernardom Shawom. Pridružila se je Social Democratic Federation in zasnovala lasten časopis *The Link*. Med drugimi je v njem leta 1888 objavila članek "White Slavery", v katerem je opozorila na nečloveške razmere in nizke plače žensk v eni izmed londonskih tovarn. Naslednjega leta pa je sodelovala pri izdaji vplivne knjige *Fabian Essays*.

Istega leta, 1889, je Annie Besant dobila v roke knjigo *The Secret Doctrine* Helene Petrovne Blavatsky in se navdušila za teozofijo in postala članica Teozofskega društva, kateremu je nato posvetila svoje nadaljnje življenje. Leta 1893 je odpotovala v Indijo na sedež društva in ga istega leta v Chicagu zastopala na World Parliament of Religions. Teozofijo in hindujsko filozofijo je predstavila tako bleščeče, da si je takoj pridobila naklonjenost hindujske javnosti, ki jo je nato podprla v njenih reformnih prizadevanjih za družbeno, vzgojno in politično prenovu Indije, ki jo je začela leta 1898 z ustanovitvijo Central Hindu College v Benaresu. Mahatma Gandhi je dejal, da je Annie Besant prebudila Indijo iz spanja, še posebej, ko je leta 1916 ustanovila Home Rule League in bila nato leta 1917 izvoljena za predsednico Indian National Congress. Annie Besant se je še nadalje vključevala v boj za pravice žensk in se posvečala pisanju teozofskih vsebin, saj je napisala številne članke in knjige, ki sedaj spadajo med klasična teozofska dela. Umrla je 20. septembra 1933 v Adyarju.